

rim, multò minùs confinxerim, vel ad quandam jam à me priùs constructam hypothefin vi detorferim; sed quòd omnis motus liberrimè, ex ipsis observationum fontibus, absq; omni præconceptâ opinione, vel aliunde multo labore quæsitâ operâ redundaverit.

Hæ autem binæ Tabulæ, I nimirum & K, locum motumq; proprium Cometæ exhibentes, innituntur Tabulis H & F; hæ rursùs Tabulis E, D, & C; omnes verò conjunctim, Tabulæ B, quæ Longitudines & Latitudines, ex ipsis genuinis observationibus à refractionibus denudatis & reductis, supputatas comprehendit. Hanc, inquam, Tabulam B, rogo haud graveris, si censuram harum rerum æquo suscipis animo, attentè & scrupulosè perquirere, quàm sollicitè, & quàm diversis vicibus easdem Longitudines, & Latitudines, uno etiam eodemq; die, cum primis 2, 3, 4 & 12 Febr., dies omnes præcedentes ut modò præteream, debito calculo exploraverim. Ab his enim totum dependet negotium; tum harum Longitud. & Latitudinum beneficio deinceps motus proprius, Angulus Orbitæ, Nodusq; derivatur. Nam, qui nullas primùm Longitudines & Latitudines, debitâ ratione ex ipso calculo deductas, sub cujusvis ponit aspectum; qualem, quæso, cæteris suis in arenâ quasi fundatis conciliabit fidem? potestne aliquis rerum Uranicarum accuratior Explorator eas pro certis & infallibilibus amplecti? multò minùs jure quisquam concedet, ut loca illa, ex unica tantùm distantia, & quidem Tubo deprehensâ, nullo prævio calculo erutâ, omnibus nostris ex solidiori calculo toties exortis, præferantur.

Quales verò Longitudines, & Latitudines iisdem diebus, ex tot diversissimis, sed summè convenientibus exemplis, in Tabulâ B prodierint, ibidem abundè liquet. Rursùs qualis motus proprius ex his exiliverit, in Tabulâ D perspicies. Si autem hunc motum proprium unius diei ab alterius diei motu auferas; exempli gratiâ: motum diei 2 Febr. à 3 Febr. tam nudum, quàm reductum, sub ultimâ columellâ appositum, provenit motus diurnus inter utrumq; diem 6'; & inter 3 & 4 Febr. summùm 5'; quamquam ex quibusdam exemplis adhuc paullo minor. Hoc itaq; modo omnibus diebus motum diurnum scrutatum ivimus, in quo tandem Ephemeridem nostram fundavimus: prout quilibet explorare atq; examinare poterit, si hunc laborem suscipere non veretur.

Cæterùm ex Tabulâ E, nempe ex Ascens. R. & Declinationibus, idem motus proprius horum dierum redundat; tertio videlicet Febr. 6', & die 4 Febr. 5': ut Ephemeris nostra planè exhibet. Pariter probationis loco inservit, quod ex Latitudinibus, & Declinationibus idem motus ferè proveniat. Nam, quia Cometa initiò Febr. penè sub circulo Latitudinis, ac Declinationis inceserit, debet ex necessitate differentia Latitudinis, & Declinationis, motum itidem proprium producere; prout etiam in aperto est, ita penitè factum esse. Quippe & hoc pacto, motus proprius provenit die scilicet 3 Febr. 6', atq; 4 Febr. vix 5'. Adeò, ut planè indubitatum sit, ex tot ac tot observationibus, & supputationibus, motum proprium die 3 Febr.

tantum

Quanta diligentia & sollicitudine Longitudines & Latitudines fuerint exploratæ.

Illi, qui nullas Longitudines & Latitudines præcedentia reade exhibere, ac debite demonstrare potest, nulla fides in cæteris adhibenda est.

Tabula B Longitudines; D vero motum proprium exhibet.

Tabula E, motum proprium etiam alia ratione ostendit.

Die 4 Febr. motus diurnus Cometæ ad 5 min. diminutus est.

tantum 6', atq; 4 Febr. summum 5' extitisse; nequaquam verò 12', ut vult Cl. Auzoutius, juxta ejus hypothefin, atq; observationem.

Hæc nunc firmissimo stant talo, & solido nituntur fundamento; ut non videam, quâ ratione à quopiam Æquiori Judice hæc nobis auferri possint; sed potius æquum esse, ut pronunciet, motum istum proprium, juxta plurimas nostras observationes, Sextante impetratas, iisdem diebus, haud fuisse diversum à motu modò exhibito: prout etiam antecedentium dierum tot observationes continuo ductu dilucidè commonstrant, eundem scilicet motum haud majorem esse potuisse. Ad mentem verò Cl. Auzoutii, secundum delineationem, hypothefin, atq; observationes ejus, debuisset motus ille die 3 Febr. 12' vel 11' esse; cum tamen jam die 29 Januarii, ad normam nostrarum observationum minimè amplior reverà extiterit; die verò 30 Januar. tantum 10' 30"; die 31 Jan. tantum 9'; die 1 Febr. 8'; die 2 Febr. 7'; die 3 Febr. 6'; & die 4 Febr. 5' tantum modò observatus sit: quemadmodum cuilibet proclive erit, ex ipsis observationibus, & computationibus, abundè intelligere.

Ex opinione Cl. Auzoutii, motu diurno, die 4 Febr. amplius duplo debet esse major.

Quâ ratione Cl. Auzoutius Cometam observaverit.

Unde autem Cl. Auzoutius, & quibus observationibus contrarium velit demonstrare, measq; observationes oppugnare, & penitus evertere, me quidem latet. Cum nullas adhuc tradiderit, à 28 Januar. ad 17 Febr. à quâ die alioqui delineationem suam viæ Cometicæ describere incepit; interea tamen facilè colligere possum, Cl. Auzoutium, non nisi per Tubum, filares extensiones, Regulas, Normas, observationes suas universas peregisse: ut ipse in Epistolâ dedicatoriâ prioris Ephemeridis recenset: *Et quoy que mes observations n' ayent esté faites qu' avec des filets, des regles, des equeres, & de bastons, j' ay esté contraint de m' en contenter. Si j' avois eu un lieu plus propre & les grands instrumens necessaires pour faire des observations tres exactes, j' en aurois fait, & je ne doute pas qu' elles ne m' eussent aidé à rencontrer mieux que je ne feray.* Quales fuerint Cl. Petiti observationes posunt examinari, in suâ disertatione de Cometis pag. 289; quanquam ipsemet passim fatetur, eas tantummodò circiter esse captas. Scribit enim in suis Observationibus, Amicis communicatis mense Decemb. 1664: *Omnia hæc circumcirca nec enim tum majoribus Instrumentis ob defectum pimacidiorum ad hanc rem commodorum usus sum, aliàs id acturus si perstet Cometa.* Sed uti percipere est, neq; posthac, Mense scilicet Januar.

Cl. Petiti, cum necessariâ suppellectile Astronomicâ destitutus fuerit, haud potuit omnino exquisitè omnia indagare.

Judicium Cl. Auzoutii de Instrumentis quibusdam Astronomicis.

& Febr. quicquam amplius præstare ipsi licuit, nec Cl. Auzoutio. Addit namq; in eâdem dictâ Epistolâ dedicatoriâ: *Mais S I R E, c' est un malheur qu' il n' y en a pas un à Paris, (Instrumentum scilicet) ny que je sçache dans tout vostre Royaume auquel que je voulusse m' assurer pour prendre precisement la hauteur du Pole.*

Inde satis perspicuum est, nec Cl. Auzoutium, nec Cl. Petitem, ob Instrumentorum defectum, adeò præcisè observationes suas tradere potuisse. Quandoquidem Cometam, ritè ac rectè observare majoris artis est, quam Altitudinem Poli demetiri. Nec Telescopiis tam accuratè id ullâ ratione tum fieri potuit, ut suprâ plùs quàm satis jam dictum est. Nullæ enim circa finem

finem Januarii, atq; initium Febr. præcipuarum, & correctiorum Stellarum in viciniâ Cometæ extiterunt, attestante Cl. Petito pag. 296: *Si nous avions toutes les autres observations aussi certaines que celle-cy, & que les autres depuis le cinquiesme Janvier que la Comete a esté observée auprès de Menkar* (num etiam hæ in ipsis minutis omninò accuratè peragi potuerint, alii dijudicent) *nous n'aurions point à douter de son vray chemin ny de ses mouvemens journaliers. Mais on n'a pas eu par tout des Estoiles si proches, si ce n'est dans le grand Chien & dans le Lievre, ou ceux qui l'ont observée n'en ont encore rien dit que je sçache, & si leur Relations avoient marqué ces conjonctions d' Estoiles & de la Comete aux heures précises, elles m'auroint relevé de beaucoup de peine, & rendu ma Carte & ma Table plus certaines pour ces jours là, & conséquemment pour tous les autres qu'elles ne peuvent estre.* A Stellis verò illis minutioribus, quorum locus, neq; in Catalogo, neq; unquam adhuc rectè exploratus est, distantias capere, frustra etiam fuit, rem tam exquisitè determinare. Accedit, quod Cl. Petitus Cometam, ut pag. 301 liquet, à die 22 Januarii ad 3 Febr. planè non observaverit; ab hæc verò die tantùm bis, 6 scilicet & 10 Febr. illum detexit, quantum vix solidè, ut pag. 303 videre est. In summâ, ut certum sit, quod illa omnia, quæ tum temporis, cum primis circa finem Januarii, & initium Februarii, absq; convenientibus Instrumentis peracta sunt, ut ipsimet satis aperte agnoscunt, adeò omninò absoluta esse haud potuerint.

Nollem igitur mihi unquam persuadere, vel Cl. Auzoutium, vel alium quempiam has suas observationes, istâ dictâ ex parte vacillanti ratione obtentas, illis observationibus, amplioribus, probis, ac correctis Instrumentis (correctis, inquam, nam per differentias Ascensionales ea sæpiùs, ad exemplum Nobilissimi Tychois, exploravi) ministratis, velle vel posse præferre, sive ex suis adeò minutiora, in ipsis minutis, contra tot observationes concludere, & determinare. Etenim, qui nostras Observationes convincere, & è medio removeare contendit, eum omninò oportet, primùm longè plures, certiores, exquisitioribus & amplioribus Instrumentis, majori diligentia, ac sollicitudine impetratas in lucem exponere, simul ex omnibus & universis, debito ac rigoroso calculo trigonometrico, viâ tutiori, si fieri possit, plurimis diversissimisq; exemplis elaboratis aperte ostendere, rem omnem secùs prorsùs se habere, quàm ego ex præcedente calculo demonstravi; & quidem per Longitudines, Latitudines, Ascens. R. & Declinationes, nec non Angulum Orbitæ, Nodumq;. Hæc siquidem ratione in proclivi est cognoscere, quid observationibus tribuendum, & ubinam vacillent, & sibi non congruant. Donec igitur talia præstentur, nobisq; sub aspectum ponantur, æquisimum est, nostras observationes in vigore, ac robore relinquere. Non dubito etiam, quin in futurum observationes universæ, Sextante nostro acquisitæ, contra quosvis asultus benè subsistant. Hincq; iterum iterumq; concludo, me omninò rectè motum Cometæ proprium, & reliqua, ut ab ipso initio, sic etiam cum primis sub finem Januarii & initium Febr. tradidisse: prout fusissimo illo superiori calculo ex asse demonstratum

Agnoscendum est, absq; ope convenientium Instrumentorum, nihil quicquam accuratè circa observationes, peragi posse.

Qui Autoris observationes rejicere contendit certiores prius proferat.

Auctorem minime circa motum diurnum Cometæ aberrasse.

tum est: eum videlicet ad 3 & 4 Febr. decrevisse, neq; majorem tum fuisse 6' & 5'; nullâ verò ratione 11' & 12'; ut quidem Cl. Auzoutius aumat; atq; ita me nullo planè modo, hoc in puncto, exorbitasse; sed potius ab alterâ parte in duplo ferè aberratum esse. Illæ enim observationes Tubis, & filaribus extensionibus &c. peractæ (sit venia verbo) minimè contrarium, nec possunt, nec jure debent evincere.

Diversorum
Aurorum Ob-
servationes uno
Schemate ex-
hibentur.

Quâ ratione
Schema fuerit
construendum ac
delineatum.

Antequam autem demonstremus, quâ proportione motus Cometæ proprius, à 4 Febr., ad 10 & 12 Febr. continuò rursùs creverit, contra opinionem Cl. Auzoutii; operæ pretium esse duco, ut priùs ampliori aliquo Schemate delineatum demus, à die videlicet 16 Januarii ad finem usque motum genuinum diurnum ad singulos dies, juxta nostras observationes, earumq; calculum; quò eò planius pleniusq;, cum res sit subtilis, & partim intricata, de omnibus illis disserere possim; tu verò eò clariùs intelligere, ac dijudicare universa non nequeas. Quamobrem initiò, in Schemate nostro singulos gradus, in singula bina minuta distinxì, quò eò accuratiùs loca omnia, tam Stellarum, quàm Cometæ describerentur. Trium illarum præcipuarum Fixarum loca, utpote Lucidæ, Secundæ & Primæ Arietis, nec non Collum ejus ad subsequentes Longitudines, & Latitudines, ad annum scilicet completum 1664; Cometam verò ejusq; viam ex Longitudinibus & Latitud. nostris suprâ exhibitis denotavi. Deinde, ut tantò manifestior fiat, quomodo nostræ cum aliorum Cl. Virorum observationibus convenient, & in quibus, tum quousq; discrepent, placuit pari proportione, in hoc ipso Schemate, Cl. Auzoutii observationes, & Delineationem à Cl. Petito in suo Opere traditam, exhibere. Cùm autem longè minor fuerit, hâc nostrâ Delineatione, atq; nullæ observationes ad 17 Febr. ab ipsis fuerint notatæ; nec loca universa Cometæ secundùm Longitudines, & Latitudines ad Figuram Cl. Petiti spectantia, multò minùs angulus Orbitæ Nodusq;, ad singulos dies sint communicata, coactus fui, ex horum Schemate minore, Dissertationi Cl. Petiti pag. 321 appposito, primum Longitudines & Latitudines debite elicere. Nam his deficientibus, pariter angulo Orbitæ, Nodisq; inexploratis, nulla prorsùs accurata, correctaq; delineatio alicujus phænomeni describitur. Derivavi igitur eas Longitudines, & Latitudines deditâ operâ, quantum ex isto minori Schemate (quod simul pro suâ ipsâ magnitudine, ad sinistram quoq; adumbrare volui) assequi nobis licuit. Atq; sic deinde earum ductu omnia illa loca Cometæ consignavi.

Tabella, Longitudines & Latitudines, ex Catalogo Tychonico quorundam Fixarum, ad annum completum 1664 exhibens.

Nomina Fixarum.	Longitudo.				Latitudo.		
	Gr.	Min.	Sec.	S.	Gr.	Min.	Sec.
Lucida Arietis.	3	0	24	8	9	57	0 B.
Secunda Arietis.	29	17	24		8	29	0
Prima Arietis.	28	31	24		7	8	30
Collum Arietis.	28	51	24		5	24	0

Loca

Longitudo.

Cl. Anzoutii Observat. Martii 9

Delinatio Cursus Cometice Cl. Peitii, iuxta Observat. Cl. Anzoutii.

Ecliptica

Collum

Observationes R. P. Egid. Franc. Gottignar.

Observationes Gelarii Sordani Sabiti.

Cursus Comete Cl. Peitii, iuxta Observat.

Januarii 27

R. P. Gottignar Observat.

Febr. 12

Martii 9

Februarii 2

Januarii 26

Cursus Comete 1664, iuxta

Ecliptica.

Ecliptica.

Fig. G.

Aut. Sculpt.

Latitudo.

Latitudo

Loca Cometæ 1665, secundum Longitudinem, & Latitudinem, juxta Cl. Petiti Delineationem.

Anno 1665	Mens. Dies.	Longitudo Cometæ.			Latitudo Cometæ.	
		Gr.	Min.	S.	Gr.	Min.
Januar.	20	27	38	✓	2	20 B.
	25	26	40		3	40
	31	26	30		4	55
Februar.	3	26	30		5	32
Febr.	6	26	36	✓	6	10 B.
	10	26	45		6	36
	17	26	55		7	2
	19	27	10		7	20
Febr.	26	27	50	✓	8	0 B.
Martii.	8	29	0		8	36
	17	0	30	8	8	54

Porro, cum Cl. Auzoutius ad aliorum Clariss. Virorum Observationes provocet; utpote cum primis ad Rev. P. Francisci de Gottignies, Dn. Casini, & M. de la Voye, nihil mihi exoptatius accidisset, quam ut eorum omnium Observationes hinc pariter, majoris dilucidationis, & rigidioris examinis gratia, apponere potuissem; verum hinc in parte res mihi non ex animi successit sententia: siquidem Cl. Casini & Nobiliss. de la Voye, necdum impetrare potui, ut ut eas maximopere desideraverim. Admodum Rev. P. de Gottignies verò observationes, & delineationem,

De observationibus Romanis aliorumq; Cl. Virorum.

ex singulari concessione Autoris, procurante R. P. Moreto S. J., quibus eo nomine magnas habeo grates, prosperrime atq; exoptatissime mihi in manus inciderunt. Quam delineationem nunc quoq; eò lubentius in nostrum Schema simul referre volui, quanto accuratior existat, ob ampliore scalam, juxta quam fuerit adumbrata; innitur autem eidem planè mensuræ, sive scalæ, ac nostra, imò nostram ad Rev. P. de Gottignies, quæ magnitudinem descripsimus, ut eò distinctius omnia conspicerentur. Quia autem in hoc Schemate, Ecliptica planè est neglecta, tum Longitudines, & Latitudines minimè sunt ab Autore appositæ; sed solummodò ad rationem trium Stellarum in Capite Arietis, secundæ scilicet & primæ, nec non ejus colli situs Cometæ est descriptus, aliâ peculiari viâ Longitudines & Latitudines quæsitum ivimus, ut mox percipies; dummodo prius ea ipsa hinc apposuero, quæ R. P. de Gottignies Delineationi suæ addere voluit: *Tabula exhibens situs, quos Cometa habuit inter Stellæ Fixas, quæ prope Cometam per telescopium 4 palmorum commodè videbantur, eo modo quo per telescopium apparebant, die 2 Februarii anni 1665 & sequentibus. A est Lucidior in cornu occidentaliori Arietis; B est Australior in eodem cornu. C est in cervice Arietis, reliquæ Stellæ crucibus notatæ sunt mihi nudis oculis invisibiles. Punctis notantur loca in quibus Cometa fuit observatus, diebus qui ab adscriptis numeris indicantur. Qualem Cometa diebus singulis à Fixis distantiam habuerit, facile quisvis colliget ex hac Tabellâ, cum distantia Stellarum A B cognita, pro scalâ possit servire.*

Observationes R. P. de Gottignies Romæ habitæ

Proinde, quoniam A B distantia secundæ & primæ Arietis, ex Longitudine & Latitud. nobis bene explorata est $1^{\circ} 32'$, volui perlibenter typum annexum accommodare Delineationi R. P. de Gottignies, atq; illam distantiam pro scalâ assumere, & sic reliquos gradus omnes, pro ratione illius distantie, in scrupula bina distribuere. Deinde alterâ delineatione, alteri superimpositâ, atq; acubus in punctis secundæ & primæ Arietis utrâq; benè connexâ, facillimo negotio tunc loca omnia R. P. de Gottignies in meum Schema exquisitè transtuli, non solum secundum motum proprium,

R

quem

*Collum Arietis
in Schemate
R. P. de Gottig-
nig. minimè
rectè delineat-
um est.*

quem in Cometâ deprehendit, sed etiam simul secundùm Longitudinem & Latitudinem, quæ alioqui difficiles erant quæsitæ. Quâ autem descriptione animadverti, collum Arietis in delineatione R. P. Gottig. ad 15' respectu Lucidioris, à vero & genuino loco discedere: ut punctum illud paullo supra eam Stellam in nostro Schemate indicat; quâ factum fuerit? nescio; quanquam hoc ipsum huic observationi nihil derogat. Cùm haud putem, Auctorem à cervice Arietis quasdam distantias accepisse.

*Observationes
non aliter acci-
pi debent, quam
observatae sunt.*

Relatis igitur observationibus omnibus in adjectum Schema, tam R. P. de Gottignies, Cl. Auzoutii, quàm nostris à die 16 Januarii, ad finem usq; observationis, clarè patet, has observationes R. P. de Gottig. non solum à meis secundùm Longitudinem (die videlicet 2 Febr.) & Latitudinem; sed etiam à Cl. Auzoutii observationibus haud parùm discedere: prout mox aliquantò pleniùs exponetur. Inferre quidem posset, me non omninò rectè Romanam Observationem delineasse, ac si hujus observationis diem 2 Febr., ad meam Orbitam dirigere debuissem, in quam dies 3 Febr. Cl. Auzoutii felici casu incidit. Sed, quomodo, quæso, aliâ diversâ ratione observationes illas describere potui, vel debui, quàm quâ deprehensæ, ac in typo annotatæ fuerunt? necessariò omninò secunda & prima Arietis R. P. de Gottignies, ipsis Stellis in meâ delineatione imponendæ fuerunt: quia simili scalâ utraq; delineatio gaudet. Quasi verò tantùm locus secundæ Arietis respiciendus esset, non attentâ etiam illius Stellæ primæ Arietis; tunc quidem, fateor, me primam P. Gottign. observationem, diei 2 Febr., ad Orbitam meam redigere posse; sed hoc modo observationibus vis inferitur: quia prima Arietis, nec non collum ejus, ex proprio loco multùm ejicerentur, & quidem secundùm Longitudinem ad 20'; tum secundâ cum Lucidâ Arietis haud quoq; parùm. Adhæc, dictâ viâ Stella illa, Cl. Auzoutio A dicta, ad secundam sc. Arietis sita, pariter ejus vero loco planè emoveretur, ut minimè posset sub angulo recto subsistere, & intercapedinem illam, à Dn. Auzoutio, & P. Gottign. illi attributam, neutiquam conservare. Nihilò tamen minùs Capidiori Astrophilo ut eò magis satisfaciam, etiam hâc ratione observationes omnes inter se conferam, quanquam perperam planè factum est, atq; ipsa observatio, & ratio distantiarum Cometæ à secundâ Arietis planè rem ipsam aliter tradit. Meâ quidem nihil interest; siquidem nec negotio, nec observationibus meis inde quicquam accedit vel decedit: ut infra percipies.

*Observationes
Romanæ di-
verso modo ab
Autore delinea-
tæ sunt.*

Conscriptis itaq; in unâ eademq; delineatione, tam R. P. de Gottign., quàm Cl. Auzoutii cùm meis observationibus, secundùm genuinas ex ipso calculo inventas Longitudines, & Latitudines; illis verò exhibitis, ob harum defectum (cùm ab Autoribus nullæ Longitudines, & Latitudines traditæ sint, nec fortè in promptu fuerint: quippe per Tubum loca illa tam accuratè haud adeò facilè mediante calculo explorantur) juxta genuinas illorum delineationes nobis communicatas; & quidem ad scalam planè eandem, omnibus inter se invicem combinatis. R. P. de Gottignies nimirum à 2 Febr. incipiendo ad 11 Martii; Cl. Auzoutii & Petiti, à die 20, 25, & 31 Ja-

& 31 Januarii, ad 3, 6, 10, 17, 19 Febr., item 8 & 17 Martii; atq; sic secundum cujusvis observationes via itineraria Cometae accuratè denotata; necessitas poscit, ut in antecessum, priusquam pergamus perscrutari, quâ ratione, & proportione Cometa gradum à 4 Febr. ad 12 usq; promoverit, omnes nostras universas Observationes inter se invicem benè confideremus, attentè ponderemus, atq; exactè conferamus; utrùm etiam sibi ab omni parte respondeant? in quibus conciliari, in quibus verò minimè possint? Quænam autem vera, vel falsa sint, Cœlestium rerum Scrutatoribus dijudicandum relinquamus.

Inquirendum est prius, an observationes Autoris inter se benè respondeant?

Præprimis, cum Cl. Auzoutius quasi omnes invitaverit, ut probè attenderent, in quibus successu temporis observationes, ab ipsius Theoriâ, discreparent; ut pag. 1 Ephemeridis prioris legere est; maximè, quia ejus hypothesis cum observationibus à 30 Januarii, ad 26 Febr. penitus conveniunt, eò magis ad hocce inquirendum incitatus sum. Minimè spero id secus à quopiam interpretatum iri; quippe rei hujus majoris dilucidationis, & veritatis plus plusq; promovendæ gratiâ, hæc tantùm suscepimus. Procul à me abesto, ut aliquem aggravare contendam, vel rixas litigiâq; quæram, à quibus, si quisquam alius, sic etiam ego profus sum alienus; optimè novi, quomodo isti Eruditissimi, Celeberrimi, atq; erga Astronomiam optimè meriti, utpote R. P. Franciscus de Gottignies, Cl. Casinus, M. de la Voye, Cl. Auzoutius, & Cl. Petitus, quibus ego neutiquam sum comparandus, colendi ac suspiciendi sint. Potiùs illis, & meo & publico nomine, maximas habeo gratias, quòd haud gravati fuerint, observationes suas bono publico communicare; non dubito, quin etiam ipsis controversiis haud parùm luminis adferant. Cum primis verò Cl. Auzoutio plurimùm debeo, quòd tam apertè, & candidè, in suâ Epistolâ ad Dn. Petitem, mentem suam, super observationes meas, detegere voluerit. Hincq; rursus certò mihi promitto, quòd mihi vicissim, quodammodò animi mei sensa super aliorum observationes non minùs depromere, ac decenter explicare liceat.

Quem in finem Autor observationes universas inter se invicem comparare proposuerit.

Ad exemplum aliorum, Autor quoq; suam exposuit sententiam.

Initiò trutinemus, an nostræ observationes cum illorum convenient? Deinde, utrùm inter se etiam omnes, à 2 videlicet Febr., ad 10 & 12 concordent? reliquas hæc vice lubens prætereo. Etenim priores antecedentium dierum observationes istorum Cl. Virorum haud mihi videre obtigit, extra illas à Cl. Petito, in suâ Disertatione, oblatas pag. 318; nihil tamen optatius accideret, quàm ut eas quoq; contemplari, ac perscrutari permitteretur: quomodo nimirum ad invicem se se haberent. Quemadmodum etiam summa flagitat, meo judicio, necessitas: quoniam Cl. Auzoutius sæpiùs contestatur summam illam convenientiam, inter suas aliorumq; observationes; ne quisquam ad hunc lapidem impingat, nostrasq; observationes, absq; omni ulteriori inquisitione rejiciat. Inquit enim pag. 1 Epist. ad Cl. Petitem: *de marquer la difference qu' il y a entre luy & vous touchant le chemin du premier Comete vers la fin, & de faire voir que celui que je vous ay donné est fonde sur des observations certaines & conformes à celles qui ont esté faites en divers lieux, & qu' il s' est mepris dans son observation*

Inquirendum est, an etiam aliorum observationes adeo accuratè cum Cl. Auzoutii observationibus convenient?

Cl. Auzoutius summam suarum observationum convenientiam cum Aliorum observatis restatur.

servation du 18 Fevrier afin que son autorité & la reputation qu' il merite ne fasse pas douter de la bonté de vostre Figure, & de la verité du chemin qu' j' y ay tracé depuis le 28 Janvier jusques au 17 Mars. Je n' ay pas voulu vous refuser mes observations particulieres qui ne seroient que trop suffisantes pour montrer sa meprise quand elles ne seroient pas appuyées d' une conformité entiere avec celles qui ont esté faites par trois autres personnes de merite, qui sont R. Pere Gottignies Professeur de Mathematique au College Romain, Monsieur Casini Astronome de l' Academie de Boulogne, & M. de la Voyer de Rouën, qui observe avec beaucoup d' intelligence. Quis ergo mecum in ea ipsa verba, ratione congruentiæ illorum observationum non erumperet, quæ Cl. Anzoutius pag. 3 ejusdem Epist. de meis observatis profert: Car qui ne croiroit apres toutes ces expressions & plusieurs semblables, que cette hypothese est fondée sur de bonnes observations & qu' il n' a jamais esté assuré rien de plus veritable. Cependant si j' estois tout seul de mon costé quoyque M. Hevel n' ait fait qu' une seule observation & que j' en aye fait plusieurs pendant un mois apres la sienne, j' aurois à craindre que beaucoup de personnes icy, ne doutassent plustost de mes observations que de la sienne, dont vous ne savez que trop la raison: mais j' ay trois Temoins pour moy dont il y en a deux etrangers, &c.

Evidens discrepantia inter observationes Autoris & quorundam aliorum observatorum.

Quod attinet convenientiam mearum, atq; Cl. de Gottign. & Anzoutii observationum, ultrò fateri oportet, quòd nimium quantum à meis, variis in locis discedant. Clariss. Virorum Anzoutii & Petiti locus Cometæ à die 20, 25, & 31 Januarii, tam secundum Longitudinem, quàm Latitudinem, ab illo à me Cometæ assignato satis evidenter discrepat, & quidem sub diversâ inclinatione Orbitæ. Iphis, die 31 Januar. ferè, uti ex Schemate apparet, Cometa directus evadit; mihi verò primùm die 5 Febr. Cl. Anzoutii observatio die 3 Febr. habita, in nostram Orbitam quidem rectè incidit; sed Latitudinem diversam, ac majorem planè ad 10' circ. exhibet; sic ut illa ipsa inter 4 & 5 Febr. mearum observationum incidat. Item observatio ejus 6 Febr., in diem 9 Febr. respectu mearum observationum exporrigitur, & quidem sub planè alio itineris ductu, atq; Angulo Orbitæ. Similiter loca R. P. de Gottignies, si ex vero situ secundæ ac primæ Arietis adjudicanda sunt, situs Cometæ 2 Febr. quoad Longitudinem, tam mearum, quàm Cl. Anzoutii observationum ad 18' exorbitat, quæ Latitudinem satis quoq; evidenter; non minùs etiam subsequentes ad 9 & 10 usq; Februarii. Posito, constituatur R. P. de Gottign. observatio 2 Febr. in nostram Orbitam Cometæ, ac si locus primæ Arietis planè esset erroneus, quod tamen planè absolum est; tunc quidem locus Cometæ initio cum nostris meliùs convenit; sed è contrario subsequentes observationes ad 10 usq; Febr. eò largiùs, tum in Longitudine, tum Latitudine peccant; sicuti ex alterâ illâ Orbitâ R. P. de Gottign. manifestum est. Præterea, etiamsi in R. P. de Gottign. Schemate primam Arietis in ejus vero loco retineam, deducendo observationem ejus 2 Febr. ad viam nostram Cometicam,

In quibus omnino disconveniant.

cam; nihilo tamen minùs differunt ferè universa, & simul secunda Arietis, secundùm Longitudinem & Latitudinem, ad dimidium gradum loco vero ejicitur, nec non reliquæ observationes Mense Martio administratæ perturbantur. Ita ut planè perversum ac perabsurdum sit, loca genuina harum duarum præcipuarum Stellarum, secundæ scilicet & primæ Arietis respicere, & ad ea dirigere Cometæ loca; sed potiùs summe conveniens esse videtur, ut loca Cometæ illas ipsas Fixas respiciant, ac se se illis accommodent, à quibus sine omni dubio Telescopii ope observata sunt, & quarum distantia instar Scalæ ab ipso Observatore constituta est. Summa Summarum, quocunq; modo rem accipis, R. P. de Gottignies, & Cl. Auzoutii observationes, maximâ parte neutiquam meis congruunt; nisi quod illorum observatio cum meâ ad diem 10 Febr. certo respectu propemodùm conciliari possit.

Quâ die observationes universæ propemodùm conciliari possunt.

Qualis insuper harmonia, & convenientia sit inter R. P. de Gottignies, & Cl. Auzoutii observationes, tam quâ Longitudinem, Latitudinem, quàm remotiones, sive motum proprium certorum dierum, quacunq; ratione etiam Romanas consideres ac colles, haud opus est prolixè commonstrare: cuilibet siquidem abundè satis, ex nostro exhibito Schemate, est perspicuum. Si hâc ratione uno die, in aliquo termino sibi congruant, alterâ ratione rursùs in plurimis discrepant, non solùm ad 10 Febr., sed etiam 10 Martii, tam quâ Eclipticam, motum proprium, quàm proportionem velocitatis tarditatisq; progressûs; maximè verò quoad viam itineris, ejusq; incurvationem, angulum inclinationis, Nodosque; si nimirùm rem aliquantò pressius accipiamus, ut necessariò etiam hîc fieri debet. Cùm inter nos primùm controversia de quibusdam tantùm minutis vertatur; ex quibus tamen deinceps maxima exsurgunt. Etenim observatio R. P. de Gottignies die 15 peracta, reliquas ut modò præteream, eandem ferè Latitudinem, imò penè majorem exhibet, quacunq; etiam ratione R. P. de Gottign. observationes constituas, quàm Cl. Auzoutii observatio die 17 Febr. Perinde omninò est, ac si diceres, Cometam (non attentâ Longitudinis differentiâ) eodem penitè Cœli loco, die 14, & 17 Febr. resedissee; cùm tamen respectu illius intervalli temporis, duorum sc. dierum elapsi, etiam juxta observationes Cl. Auzoutii, hujus & illius observatio ad 15' vel 16' discrepare meritò deberet. Atq; exinde motus ille proprius inter 10 & 15 Febr. à Cometâ peractus R. P. de Gottign. ferè 6 integris minutis major est, quàm Cl. Auzoutio motus inter diem 10 & 17; quod planè perversum est. Jure namq; hujus Observatoris motus, si rationi omninò insistendum est, illius Auctoris motu longè major esse debet.

Qualis disconvenientia inter observationes Romanas, & Parisienses intercedat.

Si observatio Cl. Auzoutii die 17 Febr. habita conservari debet, corrumpitur altera R. P. de Gottign. die 15 peracta; vel vice versa.

Pariter, ad secundam Arietis, prope quam phænomenum Mense Martio observatum est, ubi tamen longè accuratiùs per Tubos observationes alioqui peragi potuerunt, incidit Cl. Auzoutii observatio diei 8 Martii, inter observationem R. P. de Gottignies, diei 9 & 10. Adhæc, affirmat Cl. Auzoutius pag. 7 Epist. ad Cl. Petitem; Cometam die 17 Martii motu suo diurno haud supra 7' vel 8' progressum esse: cùm tamen R. P. de Gottignies Observationes clarè evincant, jam die 9, 10, & 11 Martii ad

Nec Mense Martio utriusq; Observatoris observationes concordant.

12 ferè minuta, Cometam spatio 24 horarum processisse. Quæ, sanè, cum primis diversissima illa inflexio Orbitæ, nullo pacto in omnibus, quocunq; etiam te convertas, & quacunq; ratione rem aggrediaris, conciliari & evinci possunt. An verò Cl. Casini observationes, cum Cl. Auzoutii observatis propiùs conveniant? quia illas videndi mihi necdum data est copia; nihil certi pronunciare possum. Nihilominùs, posito, sint inter se convenientes: inquit enim Cl. Auzoutius; *les observations Casini, qui se trouvent conformes aux miennes ver la fin.* Attamen, quoniam addit, *circa finem*; hinc conjicio, quòd ante 1 Febr. ad 11 Febr. usque vix adeò præcisè in ipsis scrupulis, secundùm Longitudinem, & Latitudinem omnium observationum loca congruant; quæ tamen in medio hâc vice relinquo; cùm Cl. Casini observationes nondum viderimus. Verùm, quicquid sit, si hæ observationes omnimodè (de quo tamen dubito) Cl. Auzoutio respondeant, necessariò reclamabunt prorsùs R. P. de Gottignies observationibus.

Si Cl. Casini observationes cum Cl. Auzoutii conveniant, necesse est omnino, ut R. P. Gottign. observationibus rursus adversentur.

Non invenitur tanta congruentia observationum, quantum Cl. Auzoutio initio visa est.

In aperto igitur est, & negari haud potest, quòd talis exquisita congruentia, inter illorum observationes nusquam inveniatur, ut quidem Cl. Auzoutius initio sibi persuasit. De quo tamen non est quod mireris. Nam nemini integrum est, Tubo licet accuratissimo, observationes universas, quavis etiam industriâ, exquisitè adeò peragere, ut omnino convenire ab omni parte valeant, præsertim in illis amplioribus distantis: si semel coincidant, potiùs fortunæ, quàm certis principiis adscribendum est. Quandoquidem Cometa illo tempore ab illis bene cognitis Fixis, primâ & collo Arietis, ad 2 grad. & ampliùs removebatur. Et quisnam Tubus ex longioribus, uno amplexu, tale spatium detegit; imò, etiamsi comprehendat, non possumus tamen, nisi unicam distantiam conjecturare: id quod, num absq; omni aberrationis periculo, & quidem in ipsis minutis fieri possit? vix capio. Utrùm verò minores illæ Stellulæ hæctenus incognitæ, & quoad situm parùm fidæ, id temporis, circa viam Cometæ nonnunquam occurrentes (quas pariter, quoties obrigit, optimè quidem vidi, sed omnes ad Orbitam Cometæ, cùm tanti eas non duxerim, haud consignavi) aliquid solidi observationibus tribuant, quorum loca planè dubia, atq; Longitudines & Latitudines genuinæ nobis desunt, tu ipsemet, Benevole Lector, pronunciabis. Nisi me mea fallit opinio, etiamsi decem separati Observatores, diversis scilicet in locis, summâ attentione, negotium fusciperent, eo in casu, ubi ad duos integros gradus nulla præcipua ex Catalogo adsit Fixa probè explorata, solo videlicet Telescopio, absq; aliorum Instrumentorum subsidio, puto, si omnium observationes postmodùm ex æquo dijudicari deberent, tot ferè varias incurvationes, ductusq; tramitis Cometici, quot sint Observatores, exhibitum iri; imò nec loca quidem, quoad motum diurnum, Longitudinem, & Latitudinem omnino sibi invicem ab omni parte respondebunt.

Observationes diversorum Auzoutiorum Tubo deprehensæ, vix unquam omnino accuratè inter se convenire possunt.

Vnde Telescopium tam proclive aberrare debet.

Nemo itaq; jure hîc accusari poterit alicujus negligentia, vel incuria; sed quod fieri per Tubos adeò præcisè, ut quidem exquisitis Sextantibus, aliisq; Organis, nequeat, planè statuendum est. Namq; alius atq; alius, alio atq;

atq; alio iudicio, aliâ imaginatione, phantasiâ, ac perspicaciâ, objecta comprehendendi, discernendi, ac dimetiendi, tum diversâ oculorum dimensione, sive normâ gaudet; imò aliis atq; aliis regimur præconceptibus, ut in dijudicandis (licet compendio aliquo, utpote craticulâ utaris) & determinandis ejusmodi amplioribus imprimis distantiis, res planè impossibilis sit, alterum alteri omni tempore prorsus respondere. Quod ut exemplo unico, quorum tamen plurima passim apud Autores occurrunt, in hoc ipso Cometâ confirmem. Observavit pariter Cl. & Doctissimus Erhardus Weigelius, Profess. Mathem. P. Academiae Jenensis, Cometam die 5 Febr., ope Telescopii (ut ex suâ Progressione Cœli speculi apparet quòd eo die intervallum inter Cometam & primam Arietis ferè minus fuerit, distantiâ utriusq; Stellæ primæ scilicet ac secundæ Arietis. Si res ita se se reverâ habuisset, absq; omni contradictione Cometa die 5 Febr. ad integrum gradum, & ampliùs primæ Arietis propior fuisset, quàm Cl. Auzoutius, atq; ego alioquin observavimus. Hæc autem eo nomine duntaxat profero, ut tandem agnoscamus, quàm procliviter per Tubos, in dirimendis ejusmodi distantiis nonnunquam decipiamur, ac rarissimè alter cum altero, in talibus rebus dijudicandis concordet.

Evidentissimum exemplum aberrationis.

Sed ut in viam, atq; ad nostras in universum observationes redeamus; dico, observationes R. P. Gottignies, cum Cl. Auzoutii in plurimis discrepare; imò magis à se invicem, quàm R. P. de Gottignies, ab initio sc. Febr. ad 11 ejusdem, à meis discedere. Illæ enim ipsæ observationes Romanæ æq; ac nostræ demonstrant, Cometam à 4 Febr. ad 10 & 11 jam motu concitatori; minimè verò tum temporis adhuc paullatim motu de die in diem segniori latum esse, contra sententiam Cl. Auzoutii. Imò ex ipsâ Cl. Auzoutii observatione die 10 habitâ, favente DEO, idem etiam demonstraturus sum. Quibus peractis, ulteriùs progrediamur, inquirendo pro viribus, quorsum Cometa à die 10 & 11 Febr. iter suum instituerit, vel instituere potuerit. Quippe omnia convenienter, & ratione minimè absurdâ statuenda sunt.

Et aliorum observationes clare evincunt, Cometam à die 4 Febr. cursum suum intendisse.

Juxta nostras observationes diei 12 Febr. cum Cometam nudo oculo adhuc probè videre, etiam Sextante debite dirimere nobis obtigit, certum est, ad ductum exquisitoris calculi atq; Tabulæ I, nec non Tab. B, C & F Longitudinem minimùm 26° 53', ac Latitudinem 6° 40' extitisse; angulum verò Orbitæ & Eclipticæ non ampliùs 52°, ut quidem die 4 Febr. obtigit, sed 71° fuisse; Nodo tum versante rursus in 24° 33' Arietis; sic ut eo tempore ipsa Orbita Cometæ jam miram in modum se incurvaverit, progrediente Cometâ evidenter motu directo. At motus proprius à die 4 ad 12 Febr. deprehensus est, itidem beneficio calculi 1° 16'. Quâ ratione nunc juxta observationes die 12 habitas, etiam ad ductum nostri calculi ex diversissimis distantiis enucleati, invenitur ad diem 10 Febr. Longit. 26° 45' Arietis, atq; Latitud. 6° 17' B., Motus verò proprius 51. Eâdem quoq; die 10, Telescopio Cometa à me observatus est, illum videlicet ab illis binis Stellulis die 3 Febr. ad limbum Cometæ constitutis, ut ex

Vbi reverâ cometa die 12 Febr. resederit, & quo cursu à 4 Febr. progressus fuerit.

Prodromo nostro pag. 17 patet, distitisse uno circiter gradu. Quæ observatio, ex nostro calculo, atq; Schemate superiori stabilitur: Cometam nimirum die 10 Febr. à die 3 Febr. remotum fuisse 56'; & per consequens à die 4 Febr. ad 10, 51': planè tot minutis, quot calculus reipsa producit.

Observationes universas ad diem 10 Febr. satis bene concordant.

Hæc die observationes nostræ cum Cl. Auzoutii, quoad motum proprium apprimè consentiunt. Motus enim ille inter diem 4 & 10 Febr., juxta ipsius observationes, & delineationem invenitur 56'. Quoniam R. P. Gottignies observatio hæc die adhuc accuratiùs cum meis conveniat; dum motum eundem in delineatione ejus determinaverit 54'; non minùs in Longitudine & Latitud. parùm admodùm à meis observatis discedit; ut extra omnem dubitationis aleam positum sit, nostras observationes conjunctim hæc die 10 Febr. satis præcisè inter se respondere: motum nempe proprium, inter diem 4 & 10 Febr. fuisse minimùm 51'. Id quod insuper, ex Latitudinibus & Declinationibus corroboratur. Nam, quia Cometa id temporis maximà parte, sub iisdem circulis sursum perrexit; utiq; differentia Latitudinis utriusq; diei 49', & different. Declin. 48', motum sc. Latitudinis, & Declinationis exhibet, qui ferè cum motu in propriâ Orbitâ hæc vice incidit. Quod autem hæc methodo spatium istud inter diem 4 & 10 Febr. aliquantò minus ad 2' vel 3' evadit; non aliunde oritur, quàm quòd eo tempore, non omninò exactè, sub circulis illis Latitudinis, & Declin. phænomenum incesserit; sed sub aliquâ incurvatione. Idcirco ex necessitate hic modus eruendi motum proprium aliquantò minorem ostendit. Indubitatum itaq; est, Cometam, ut diximus, à die 4 ad 10 Febr. minimùm 51' promotum esse; quoniam ex observatione, & delineatione Cl. Auzoutii, ad 5' ferè ulteriùs. Quod spatium paullò amplius si amplecterer, in meum quidem commodum vergeret; sed nolo quicquam meis indulgere, retinebo minorem illam distantiam 51' minorum, juxta meas, atq; R. P. Gottign. animadversiones.

An Cometa motu decrescente; an verò crescente à die 4 Febr. inceserit?

Quæritur deniq; , quo motu, an crescente, an decrescente, an verò omninò æquali, à 4 ad 10 & 12 Febr. usque Cometa progressus fuerit? Quandoquidem nullus planè alius ipsi alioqui competit, nec reliquus est. Primò; satis clarè suprâ ostensum, ac demonstratum est, præprimis ipso calculo, ac Tabulâ K, quomodo motus diurnus, de die in diem se se habuerit; nimirum: die 31 Januarii non nisi 9'; die 1 Febr. 8'; die 2 Febr. 7'; die 3 Febr. 6'; & die 4 Febr. 5' ferè motum extitisse; ut prorsus supervacaneum sit, hisce diutiùs immorari, vel cum quopiam amplius verba hæc de re commutare. Firmiter etiam mihi persuadeo, neminem prorsus, qui nostras observationes, totumq; calculum inde ritè deductum, rectè & attentè examinaverit, litem mihi ampliùs hæc de re moturum; sed potius concessuros omnes Æquiores Judices, eundem omninò motum, Cometam eo tempore, juxta observationes universas nostras, habuisse. Quin etiam nullâ ratione illas observationes, quibus rarò genuinum tempus, distantia & altitudines phænomeni, pro cognoscendis refractionibus & veris locis adscriptæ; ex

An non quorundam Observationes, Autoris observationibus sint præferendæ?

ptæ; ex quibus nec Longitudines & Latitudines, nec angulus Orbitæ, atq; Nodus ex justo calculo cujuslibet diei exhibita sunt; & quidem ejuscemodi observationes, quæ Tubo apprehensæ, nonnunquam ex unicâ solâ distantia, à minoribus illis incognitis, ac dubiis Fixis diremptâ, conjectæ fuerunt, quæ insuper inter se invicem, tam in Longitudine, Latitudine, quàm motu proprio, ne dicam inclinatione Orbitæ (ut mox clariùs elucescet) nostris observationibus, & quidem illis, quæ modò omnium versantur sub oculis, ex quibus debito modo, uti decet, (datis iis omnibus quæ aliàs requiruntur) per calculum geometricum ventilatis, ac plurimis exemplis corroboratis, vel quicquam præjudicare debere, vel posse, multò minùs præferri; maximè verò, cum illorum observationes in Longitud. ad 50', imò respectu R. P. de Gottign. posterioris Delineationis, ubi prima vel secunda Arietis negligitur, ad unum integrum gradum, & quod excurrit, à suâ ipsius Observatione, & Delineatione Romæ editâ discedant. Nam in posteriore illâ delineatione R. P. de Gottignies, à die 2 Febr. exhibitâ, apertum est, Longitudinem ejus die 2 Febr. extitisse 26° 50', & Latitud. 5° 10'; atverò in priorè suâ Majori Tabulâ Romæ editâ, in quâ motum Cometæ locumq; à die 31 Decemb. ad 2 Febr. usq; repræsentat, idem Cometæ locus ad eundem diem 2 Febr., quâ Longitudinem est 25° 40', & quâ Latitudinem 5° 40'; adeò ut in Longitudine 1° 10', & in Latitud. 30' (ut ut meritò altera prior delineatio, posteriorem, convenienti ratione, excipere deberet) discriminis notetur.

Quàm evidenter Parisienses & Romæ observationes ab invicem discrepent.

Præterea, si cuiquam haud esset adversum aliquantò altiùs in delineationem Cl. Petiti, æq; ac R. P. de Gottign. inquirere, hanc videlicet priorè Delineationem Romæ editam, eorumq; universas observationes à 5 Januarii ad 2 Febr. (cum tamen in eâ sim sententiâ, utramq; delineationem ab Auctoribus ad normam suarum observationum exquisitè, quoad fieri potuit, esse descriptam) inter se invicem conferre, inveniet eas immane quantum discrepare; sic ut alterutræ observationes cadant, necessum sit. Id quod promptum utiq; nobis est, unâ aut alterâ observatione dilucidè comprobare. Quæ tamen minimè arripias velim, ac si aliquem aggravare, vel accusare studeam? minimè gentium; sed ut quilibet Cœlestium rerum Scrutator intelligat, quàm facilè & quàm longè à vero scopo alter ab altero deviare possit, nisi probis Instrumentis uterq; sit instructus, quorum virtus atq; accurata constructio benè sit perspecta. Secùs crede, neq; omnium Eruditissimis, & Exercitatisimis Viris aliquid certi præstare permittitur, etiamsi Tubis utantur correctioribus.

Tanta differentia inter istas observationes intercedit, ut neutquam conciliari possint.

Nisi exquisitis Instrumentis sumus instructi, procliviter aberramus.

Die namq; 8 Januarii R. P. de Gottign. in suâ majori Tabulâ, Longitudinem hujus Cometæ 3° 30' 8, & Latitudinem 6° 40' definivit; Cl. Petitus verò, in suâ delineatione traditâ, Longitudinem ad eundem diem ponit 5° 0' 8, & Latitud. 7° 25' Austr.; quanquam rursùs in suâ dissertatione in Tabulâ pag. 318 exhibitâ eandem Longitudinem voluit esse 4° 20' & Latitud. 6° 20'. Item die 15 Januarii posuit R. P. de Gottign. Latitudinem Cometæ Borealem; cum Dn. Petito, prout etiam reverà extitit, eo

Nimia discrepantia quarundam observationum.

tempore Australis sit. Die 24 Januarii illius Longitudo est $25^{\circ} 30'$ ν , atq; Latitudo $4^{\circ} 40'$; Cl. Petitò verò Longit. $26^{\circ} 50'$ ν , Latitud. $3^{\circ} 30'$, in sua sc. delineatione; reliqua loca ut modo præteream, sicuti clarè perspicias, si rem omnem debitè examinaveris; adeò, ut discrimen harum observationum penè sit enorme, ut ab utrâq; parte observationes minimè consistere possint. A quibus verò partibus standum sit, accurata inquisitio hujus rei deteget. Cùm igitur hæ observationes ante diem 2 Febr. adeò sint discrepantes, verisimile est, horum Observatorum observationes, post diem 2 Febr., ad exitum usq;, ita penitè præcisè convenire haud posse; nisi hæc vel illa pars alteri in quibusdam se se accommodare velit.

An possint observationes adeò inter se contrariæ, reliquis debitè acquisitis ac rigidè examinatis præferri, dubitat Autor.

Exinde iterum iterumq; nolo unquam tam malè ominari, posse quemquam has observationes inter se adeò contrarias (etiãsi post diem 2 Febr. in uno quidem die videantur aliquo modo consonæ) aliis observationibus, congruentibus Organis detectis, convenienti calculo pervestigatis, debitamque proportionem motûs, continuo ab initio ad finem conservantibus præferre. Ideoq; immota subsistunt, prout prolixè in Ephemeride nostrâ, tum calculo deduximus: motum Cometæ proprium, quem determinavimus, non solùm ad 2 & 4, sed etiam ad 10 & 12 Febr., ex certis observationibus, omnimodè verum & genuinum esse; atq; sic motum proprium inter diem 3 & 4 Febr., non ultrâ 5'; item inter 4 & 10 Febr., juxta quoq; R. P. de Gottignies, & Cl. Auzoutii observationes, minimùm 51' extitisse.

Autor suis observationibus firmiter insistit, donec certioribus convincatur.

Quibus nunc necessariò inhærendum est, & nunquam, uti fas est, ne latum quidem unguem ab his recedam; nisi, ut jam suprâ memini, accuratiores, & præstantioribus Instrumentis acquisitæ; adhæc, longè exquisitiori methodo, & calculo elaboratæ proferantur: rem nimirum omnem planè aliter, juxta Cl. Auzoutii opinionem 11' vel 12' inter diem scilicet 3 & 4 Febr. se se habuisse. Cùm tamen neq; Cl. Auzoutius, quantum sciam, die 2 & 4, neq; R. P. de Gottign. die 3, Cometam observaverit; nec quisquam alius continuis illis tribus diebus, ut quidem hîc Gedani nobis feliciter obtigit. Hincq; facile etiam colligere est, illos haud quaquam motum illorum dierum, ex certis principiis, sive observationibus elicere; sed tantùm ex præcedentibus, & subsequenter conjecturâ assequi propemodùm potuisse; imò potiùs, ni fallor, nimium securè vestigiis insistendo tum temporis jam constructæ hypotheseos, seductos esse. Siquidem R. P. de Gottign. etiam hunc ipsum motum inter 3 & 4 Febr. ad quartam partem contractiorem, quam Cl. Auzoutius & Petitus, deprehendit; prout ex utriusq; observationibus perspicuè liquet.

Quare nonnulli motum Cometæ circa initium Febr. adeò præcisè detegere haud poterint.

Cl. Auzout. statuit, Cometam à 4 Febr. motu amplius decrevisse; at verò Autor contrarium omnino sustinet.

Tandem quæritur, utrùm Cometa motu suo decreverit? an verò creverit? Cl. Auzoutius existimat eum decrevisse; ego verò prorsus contrarium sustineo: Cometam scilicet à die 4 ad 10 Febr. crevisse. Confe- cit autem dicto temporis intervallo, 6 nempe dierum, ut paullò ante monstratum est, & in quibus inter nos omninò convenit, 51' minimùm minuta. Quod si nunc Cometa tardior factus fuisset, juxta quamcunq; etiam propor-

proportionem, etsi longè minorem, quàm ratio præcedentium dierum id exigere videtur, imò concessò, motum iisdem diebus prorsus fuisse æqualem, ei nimirum motui inter diem 3 & 4 Febr. deprehensò 5' (qui jam satis superq; à nobis stabilitus est, ut ampliùs negari, sanà ratione non possit) eo pacto, certum est, inquam, Cometam haud potuisse 6 diebus ultra 30' trajicere: nimirum ita, ut ad 21', imò juxta Cl. Auzout. observationes ad 26 minuta integrà locum istum, vel Latitudinem illam haud attigisset; ubi, die 10 Febr. à nobis omnibus conjunctim alioqui reverà observatus est. De cætero, posito, Cometam inter 3 & 4 Febr., 6' imò 8' promotum esse (id quod tamen nullo modo conceditur: cùm observationes rem planè aliter tradant) atq; continuò, pro Cl. Auzoutii sententiâ successivè, & quidem pariter ad ejus proportionem, spatio duorum dierum unicum scrupulum primum accelerando; nihilo tamen minùs 51' illa, ad diem 10 Febr., ut quidem ex observatione omninò debet, minimè conficere potuisset; deficientibus scilicet 12', 18' & 24'. Adde, etiamsi motum concedere vellemus, vel potiùs fingere, inter 5 & 6 Febr., 9' extitisse, quò possit Cometa decrescendo ad 10 Febr. pervenire, atq; 51' percurrere. Quæso, qualis hæc foret congruentia, & proportio motus? Quandoquidem Cometæ motus jam die 31 Januarii non nisi 9' deprehensus est; die 1 Febr., 8'; die 2 Febr., 7'; die 3 Febr., 6'; die 4 Febr., 5'; quomodo igitur unquam 24 tantum horarum spatio potuit iste motus ad 9' ascendere? nonne sic Cometa eà ratione motum planè absonum & irregularem exerceret, contra sententiam omnium Astronomorum, imò ipsius Cl. Auzoutii? nisi quis supponat, Cometas posse saltare, ac motu irregularissimo quandoq; ferri.

Fateor hoc ipsum, contrarium statuentibus valdè adversari; verum quicquid sit, observationibus ex calculo deductis reclamare haud possum. Interea non me præterit, quid mihi objici possit; nimirum: si motum juxta hypothefin Cl. Auzoutii, iisdem diebus initiò Februarii aliquantò velociorem concesseris, totum negotium longè meliùs successurum? Verisimè, si cuilibet licitum est, motum proprium alicujus Cometæ ad placitum supponere, & fingere, posse longè alià ratione, etiam ex sententiâ Cl. Auzoutii, Cometam incedere. Verum enimverò, an competit nobis contra tot ac tot observationes, solido fundamento innitentes, rem adèò adversam, motumq; subduplo majorem statuere? an debent observationes, atq; totus iste ex illis derivatus calculus, ex hypothefi dijudicari? quæ non nisi ex 4 vel 5 observationibus, & quidem non omnimodè absolutis constructa est: prout ipse Cl. Auzoutius fatetur in suâ Ephemeride pag. 2: *Mon dessein n'estant pas de donner les observations du passé, mais des Predictions pour l'avenir, je ne parleray d'aucune observation, Je souhaitterois d'en avoir eu davantage, & de plus exactes que le temps ne nous a permis d'en faire icy, car j'aurois sans doute rencontré encore plus juste que je ne feray pas.* Nonne potiùs æquum est, ut Hypothefis aliqua antè condita, ad ductum fidarum observationum examinetur, atq; ad eas rectificetur? Atq; ita nullà ratione concedendum est (prout omnes hæc in parte mihi adstipulabuntur)

Commonstratur
Cometam reo-
râ motum suum
post 4 Febr. ac-
celerasse.

Observationes
non debent ex
hypothefi diju-
dicari.

Hypothefes
juxta observa-
tiones exami-
nanda sunt.

ut alius diversus motus supponatur; sed jure iste à nobis detectus omninò retinendus, ac conservandus sit, quem observationes exprimunt; minimè verò ad lubitum illum immutare; nisi quis fortè, ut jam sæpiùs diximus, melioribus observationibus contrarium, aliumq; motum debito calculo possit demonstrare. Quamobrem iterum iterumq; stat sententia, motum inter 3 & 4 Febr. haud fuisse 5' majorem.

Quo cursu Co-
meta post 4
Febr. progres-
sus fuerit.

Quod si præterea quæras, mi Astrophile, quo planè incesu à 4 ad 10, & 12 Febr. Cometa perrexerit? Scias velim, quocunq; etiam modo rem suscipias, motumq; componas, ac convertas, (si nimirum observationibus obsequendum, & proportio motus Cometici præcedentium dierum conservanda est, juxta naturam omnium Cometarum, ac Planetarum; qui quando Longitudinem jam invertunt post stationem, atq; directi, aut retrogradi fiunt, semper paullatim cursum accelerant) haud posse nos aliter, quam ut Cometam à 4 Febr., ubi quasi stationem suam, ratione Longitudinis celebravit, ac directus quoq; redditus est; pari modo crescere sinamus, sicut etiam reverà ipsi obtigit. Nam etsi ratione proportionis aliquantulum indulgere velimus, Cometam nimirum quovis die haud integro minuto, sed tribus, vel 4 diebus tantillum acceleratum esse; cum tamen absonum foret, atq; ad 20' debitum locum, die 10 Febr., quò à nobis omnibus observatus est, haud attingeret, neq; Latitudinem tum expleret. Quapropter necessitate urgente cogimur concedere, Cometam die 5 Febr. jam 6'; die 7 Febr. 8'; die 9 Febr. 10'; & die 10 Febr. 11' confecisse: eo modo, atq; hâc acceleratione, Cometa die 10 Febr. eundem omninò obtineret locum, quo reipsâ à nobis omnibus observatus est, absolvitq; à die 4 ad 10 Febr. 51', quæ absolvere juxta calculum etiam debuit: atq; ita convenienter ad diem 12 Febr. progreditur, ad normam mearum observationum, secundum Cometæ Longitudinem, Latitudinem, Angulumq; Orbitæ; percurrente eâ ratione à 4 ad 12 Febr. 1° 16': prout calculus in Tabulâ D clarè commonstrat: si nimirum die 11 Febr. 12', & die 12 Febr. 13' percurrat. Nam hâc acceleratione, à 4 ad 12 Febr. pervagatur 1° 16', tot planè minuta, quot calculus expressit. Hâc igitur ratione, & crescente cursu Cometa à die 4, ut diximus, ad 12 Febr. planè, & haud aliter profectus est: secundum nimirum nostras Sextante habitas observationes.

Quantum in-
tervallum Co-
meta à die 4 &
12 Febr. motu
suo emensus
fuerit.

Romanis ob-
servationibus
pariter demon-
stratur, ab ini-
tio Febr. mo-
tum Cometæ
concitio-
rem factum esse.

Sequitur, ut nunc quoq; idem ex R. P. de Gottignies observationibus, quibus me Cl. Auzoutius convincere contendit, demonstrarem: Cometa à die 5, ad diem 10 & 11 Febr. motum suum non retardasse, sed sensim incitasse. Quò neminem lateat, & R. P. de Gottignies hanc motus diversitatem, & accelerationem, æq; per tubum animadvertisse. Quem in finem, ut res ipsa eò clariùs promptiusq; pateat omnibus, volui illius Autoris Delineationem, in meo superiori Schemate, à die 2 Febr. ad finem usq; observationis separatim, melioris distinctionis gratiâ, ne res confundantur multis illis punctulis, quam diligentissimè, & pro virili adumbrare; quò eo manifestius sit, Cometam successivè à die 4 Febr. concitio-rem factum esse.

Et ut

Et ut hocce negotium magis magisq; elucidetur, constitui motum Cometæ proprium, secundum observationes & delineationem R. P. de Gottign. ex eâ ipsâ scalâ nostri typi, ex distantia scilicet secundæ & primæ Arietis, ab ipso Autore concessâ, in numeris hîc apponere; non minùs etiam

Motus proprius juxta diversos Auctores in numeris exhibetur.

Tabula Motum Cometæ proprium diversorum Autorum exhibens.

ANNO 1665	Mens.	Die.	Motus diurnus juxta Cl. Auzoutii hypothese.		Motus diurnus juxta Cl. Auzoutii Observationes.		Motus diurnus juxta R. P. Gottign. Observationes.		Motus diurnus juxta Autoris Observationes.	
			Min.	Sec.	Min.	Sec.	Min.	Sec.	Min.	Sec.
Januar.	28		0		0				0	0
	29		15		13				12	0
	30		14		13				10	30
	31		13		13				9	0
Febr.	1		12		12				8	0
	2		12		12				7	0
	3		11		12		9	0	6	0
	4		11		11		9	0	5	0
Febr.	5		10		11		10	0	6	0
	6		10		10		9	0	7	0
	7		9		9		8	0	8	0
	8		9		9		7	30	9	0
Febr.	9		8		8		10	0	10	0
	10		8		8		10	30	11	0
	11		8		8		8	30	12	0
	12		7		7		8	30	13	0
Febr.	13		7		7		8	30		
	14		6		7		8	30		
	15		6		7		8	30		
	16		6		7		7	30		
Febr.	17		6		7		7	30		
	18		6		6		7	30		
	19		5		6		7	30		
	20		5		6		10	0		
Febr.	21		5		6		7	0		
	22		5		6		7	0		
	23		5		6		7	0		
	24		4		6		7	0		
Febr.	25		4		6		7	0		
	26		4		6		7	0		
	27		4		7		7	0		
	28		4		7		7	0		
	1				7		7	0		
	2				7		7	0		
	3				7		7	0		
	4				7		7	0		
	5				7		7	0		
	6				7		7	0		
	7				8		7	0		
	8				8		7	0		
	9						7	0		
	10						12	0		
	11						12	0		

motum Cl. Auzoutii, juxta delineationem Cl. Petiti, & Auz. hypothese fin; nec non ad ductum observationum nostrarum, à die videlicet 28 Januarii incipiendo eousq; quò quilibet nostrum Cometam deprehendit: ut possis eò exquisitiùs notare differentiam, si qua illis intercedit, nobis verò de progressu eò apertiùs disserere liceat.

Sub priori columellâ hujus Tabulæ, Motum Cometæ diurnum vides, juxta Cl. Auzoutii Ephemeridem: sub secundâ, eundem motum, juxta ejusdem Autoris observationes, quas partim ex delineatione, atq; Epistolâ ejus deprompsi, tam accuratè, quàm fieri potuit: sub tertiâ columellâ, habebis R. P. de Gottign. motum proprium, juxta ipsius Delineationem nobis communicatam: sub quartâ, nostrum motum diurnum, à die 28 Januar. ad 13 Febr., quousq; Sextante observavi.

Sed præter hos numeros, etiam ex solâ delineatione R. P. de Gottignies, absq; circino, simplici oculorum dimensione, dilucidè dignoscitur, quòd spatium inter 5 & 7 Febr. interjectum minus sit intervallo inter 8 & 10. Item, spatium inter 5 & 8 arctius esse, quàm inter 8 & 11; quin etiam inter 2 & 4 Febr. aliquantò compressiùs, quàm inter 8 & 10 Febr. interjacens. Id quòd adhuc dilucidius penè ex eodem motu R. P. de Gottign. in numeris tradito deprehenditur. Quippe, inter 5 & 7 Febr. spatio duorum dierum, Cometa apud R. P. de Gottign.

Ex R. P. de Gottign. observationibus clarè patet, Cometam evidenter à 4 Febr. acceleratum esse.

Quanto velocior factus fuerit Cometa secundum observationes Romanas post initium Febr.

17' progressus est; atverò inter 8 & 10, totidem dierum intervallo 21'. Deinde, inter 5 & 8, motus fuit $24\frac{1}{2}$ minut.; econtra verò, inter 7 & 10, motus circiter 28 minut.; eatenus, ut luce clarius sit, etiam R. P. de Gottign. observationibus, motum Cometæ à die 4 ad 11 Febr. jam increvisse. Cui verò hæc nondum sufficiunt, adeat, adspiciat, consulat, rogo, Tabulam illam R. P. de Gottign. majorem, Romæ editam, motumq; inter diem 24 Januarii, & 2 Febr. elapsam; invenes novem illis diebus, nonnisi unicum gradum Cometam peregrisse; è contrario, ex ipsius posterioribus observationibus, in Schemate nostro pag. 128 traditis, manifestum est, totidem novem diebus jam 1° 21' pervolasse: annon hinc certò concludere debeamus, Cometam à die 4 ad 11 Febr. motum suum accelerasse? tu ipsemet, Benevole Lector, velim judices. Ex quibus itaq; sequitur 9 diebus, 21', Cometam factum esse concitatiorem; juxta verò posteriores observationes R. P. de Gottign., spatio 3 dierum, 3' 30"; sicut hæc ratione abundè demonstratum sit (ut in præcedentibus quoq; jam factum est) motum à die 5 ad 11 Febr. acceleratum esse; servatâ tamen paullò aliâ incrementi ratione, juxta nostras observationes. Quam discrepantiam tamen non est quod mireris. Nam, quia observationes illius Autoris tantum Tubo, & quidem 4 palmorum factæ sunt; utiq; nullo pacto tam exquisitè id deprehendi potuit, quàm adminiculo majorum Instrumentorum Astronomicorum: ut quilibet facillè concedet.

Romane observationes in motu diurno, initio Febr., melius Dantiscanis, quàm Parisiensibus respondent.

Quantoperè nunc R. P. de Gottign. observationes, in acceleratione motûs; rantoperè etiam in quibusdam diebus, in ipsius motûs diurni quantitate, nostris observationibus respondent. Siquidem die 7 Febr. motus diurnus Romæ deprehensus est 7' 30", ut ex præcedente Tabellâ liquet; hîc Gedani 8'; die 10 Febr. motus diurnus ab ipso animadversus est 10' 30"; à me verò 11'; quæ, profectò, satis benè nostris conveniunt; longè meliùs, quàm cum Cl. Auzoutii observationibus: prout cuilibet ex tabulâ modò traditâ, promptum est intelligere.

Abundè demonstratū est, Autorem in motu proprio circa initium Febr. neutiquā hallucinatum esse.

Ideoq; nullus planè dubito, quin omnes hocce negotium rigidè inquirentes, ac probè intelligentes fateantur, abundè à nobis demonstratum esse, id quod circa priorem Quæstionem suscepimus: me, videlicet, nullum omninò errorem, tam circa initium Febr., quàm reliquos dies præcedentes & subsequentes, ad 12 Febr. usq; commisisse; sed motum nimirum diurnum, die 4 Febr., haud 5' majorem per se extitisse; deinde ab hæc die 4 Febr. ad 12, cursum acceleratum esse, ut eo die 13' extiterit; minimè verò, ut vult Cl. Auzoutius pag. 9 Epist. ad Cl. Petitem, Cometam à die 3 Febr. nunquam minorem motum diurnum 9 minutis, & 10 minut. majorem habuisse: quod ostendendum, & comprobandum erat, ne accusatio, vel præsumptio adeò suspiciosa in me hæreat, vel Eruditorum Virorum judicia quadantenus præoccupet. Siquidem de nostris observationibus à die 14 Decemb. 1664 ad 12 Febr. 1665 habitis, eâ ipsâ ambitione relegatâ fortassè meliori jure pronunciare possum, quæ Doctis. P. Petitus sub finem sui alloquii ad Lectorem Epist. Cl. Auzoutii præfixi eloquitur:

Quid de observationibus Autoris statuendum sit.

eo tempore ab illâ lineâ rectâ, modò dictis duabus Stellis interceptâ defle-
ctebat. Quousq; verò hæ distantia, ratione hujus examinis omni tempo-
re congruerint, & quid nostris tribuendum sit? integrum esto omnibus ex
ipsis nostris pag. 76 exhibitis observationibus explorare.

Quam melio-
rum sequitur
fuerit Autor in
suo Prodromo
circa motum
comete deter-
minandum.

Non potuimus ergo exinde, hocce in negotio aberrare, sed è vestigio
in conscribendo Prodromo motum illum Cometæ proprium, ex differentiâ
illarum distantiarum elicere datum est; quas intercapedines ejus rei gratiâ
tum temporis omni diligentia, ut reliquas omnes, investigabam. Quò au-
tem videas observationes nostras solido gaudere fundamento, remq; se se ita
prorsus, ut diximus, habere; age, sub proximâ Tabulâ Tibi sub adspæctum
ponam, quomodo, & ex quibus distantis motus ille diurnus, qui à 16 Ja-
nuarii, quâ die Delineationem superiorem inchoavimus, ad 12 Febr. Pro-
dromo insertus est, elicitus fuerit, & qualis prodierit? Sub priore columel-
lâ, habebis motum diurnum ad singulos dies ex Prodromo; sub secundâ,
motum nostrum ex calculo; sub tertiâ, distantias Cometæ à Mandibulâ
Ceti; sub quartâ, motum ex differentiâ illarum distantiarum; sub quintâ,
distantias Cometæ à capite Androm.; deniq; sub sextâ columellâ, differen-
tiam distantiarum, sive motum proprium ex iisdem distantis. Patebit igitur,
ut puto, quâ viâ, & quo adminiculo motum proprium tum indagaverim,
& unde tam exactè illum in Prodromum referre potuerim?

Tabula ex nudis Cometæ distantis à quibusdam Fixis motum proprium exhibens.

Anno 1665	Motus Cometa diur- nus, juxta Prodromum.			Motus Cometa diur- nus, ex calculo dedu- ctus.			Distantia Co- meta à Man- dib. Ceti.			Motus diur- nus ex distan- tis.			Distantia Co- meta à Capit- andromed.			Motus diur- nus ex distan- tis.					
	Min.	Sec.	Gr. Min.	Min.	Sec.	Gr. Min.	Gr.	Min.	Sec.	Gr.	Min.	Sec.	Gr.	Min.	Sec.	Gr.	Min.	Sec.			
Januar. 16	42	0		40	0																
17	37	0		37	0		17	35	40				30	42	5						
18	33	0	I 3	32	0	I 0	18	32	40				29	39	5			I 3	0		
19	30	0		28	0		19	0	20				29	12	10			0	26	55	
20	27	0		25	0		19	24	15				28	48	25			0	23	45	
21	24	0		22	0		20	6	0				28	7	10			0	41	15	
22	21	30	0 41	21	0																
23	19	30		19	0																
24	18	0		18	0																
25	17	0		17	0																
26	16	0	I 20	16	0	I 19½															
27	15	0		15	0																
28	14	0		13	30		21	24	30				26	47	0						
29	12	30		12	0																
30	11	0		10	30																
31	9	30	0 48	9	0	0 46½													0	47	43
Februar. 1	8	0		8	0		22	13	15				25	59	17				0	5	52
2	7	0		7	0		22	18	0				25	53	25						
3	6	0		6	0		22	22	45												
4	5	0		5	0																
5	6	30		6	0																
6	7	30		7	0																
7	8	30		8	0																
8	9	30		9	0																
9	10	30		10	0																
10	11	30		11	0																
11	12	0		12	0																
12	13	0		13	0																

Si autem

Si autem has distantias non exquisito, satisq; amplo Sextante, sed le-
viori aliquo instrumento, imò licet meliori Tubo observassem; putasne
adeò convenienter & accuratè congruere potuisse omnia? si quis hujus ge-
neris distantias Telescopii beneficio, potest impetrare, atq; similia pari mo-
do ex iis derivare, facillè concesserim, posse Cometam æq; correctè per tu-
bum, ac per Sextantem observari; sed valdè dubito.

*Si quis paria
ope Telescopii
poterit expedi-
re, virum se
præstabit.*

Non est igitur quòd etiamnum admireris, mi Lector, quòd motum
protinùs initiò, in Prodromo tam præcisè denotare potuerim, ut etiam ei, ex
adeò fusissimo calculo, ex tam diversissimis intercapedinibus diversissima-
rum Fixarum, tot exemplis quæsito & corroborato, nunc omninò responde-
at; potiùs admirandum esse duco, quomodo unquam fieri potuerit, quòd
via itineris Cometæ, nec non ejus motus diurnus, ex Observatione Cl. Au-
zoutii, cum talia beneficia, quantum sciam, Autori hanc concessa eo tempo-
re fuerunt, adeò exquisitè suæ antè editæ hypothefi conveniat, vel etiam con-
venire possit? Cum primis, quia initiò ad construendam suam theoriam, non
sufficientes, nec omnimodè certas observationes, ut ipsemet fatetur, obtinuit.
Proinde etiam ipsa hypothefis ab ipso principio ad 1 Febr. usq; satis eviden-
ter, modò in excessu, modò in defectu peccat, respectu observationum Sex-
tante peractarum; sic ut in medio itineris, initiò scilicet Januarii ultra in-
tegrum gradum discrepet, ac nunquam ferè in ipsis minutis coincidat; un-
de autem, & quo pacto acciderit, quòd motus à Cl. Auzoutio post 1 Febr.
ad 26 observatus, adeò ad unguem hypothefi adstipuletur, intelligere sanè
nequeo. Motus proprius ex Delineatione Cl. Petiti, ac Observationibus
Cl. Auzoutii, à die 4 ad 10 Febr. provenit 54'; atq; tot planè etiam ipsa
illius Autoris hypothefis commonstrat. Pag. 4 Ephemer. scribit, motum
diurnum Cometæ die 10 Febr. non majorem fore 8 minutis; & tot pror-
sus minutis, 8 sc. etiam Delineatio & Observatio Cl. Auzoutii ostendit;
pariter in reliquis diebus, principio Febr. omnia accuratè inter se conveni-
unt: prout ex Tabulâ superiori pag. 141 insertâ, liquidum est. Cum ta-
men meritò, ob discrepantiam illam, quæ inter hypothefin & observationes
majoribus Instrumentis habitas, circa medium itineris ad 1 Febr. usq; &
tam diversimodè notatur, dixerim, quòd post 1 Febr. in subsequenti-
bus diebus ferè sit impossibile adeò accuratè, in ipsismet minutis, convenire pos-
se; nisi singulari, & feliciori cuidam casui adscribere mavelis.

*Quomodo hypo-
thesis Cl. Au-
zoutii adeò
præcisè suis ob-
servationibus,
cum tamen non
omninò justis
observationibus
nitatur, respon-
dere possit;
meritò admi-
randum est.*

*Commonstra-
tur, hypothefin
Cl. Auzoutii,
cum suis obser-
vationibus, cir-
ca initium Febr.
penitus conve-
nire.*

Meo quidem judicio, nemini debet videri alienum, quòd hypothefis
Cl. Auzoutii ad 1 Febr. usq;, observationibus ampliori Sextante habitis,
tam exactè non respondeat; eâ puta de causâ, quòd initiò sufficientibus, &
solidioribus observationibus, contra quàm quidem eo tempore exoptasset,
fuerit destitutus; tum quòd inclinationem anguli cum Eclipticâ, nec non
Nodum quasi stabilem, pro suâ tum sententiâ assumserit. Paginâ enim 2
Ephem. inquit: *Je trouve qu'il a toujours esté assés juste dans le Plan
d'un grand Cercle, comme les autres Cometes precedens: supponendo an-
gulum dictum 49° 30' in suâ hypothefi: cum tamen sub medio itinere cir-
ca 29 Decemb. tantus solummodò extitit. Initiò enim deprehensus est 51°*

*Quare hypothe-
sis Cl. Auzou-
tii, observatio-
nibus Sextan-
te habitis haud
respondeat?*

*Angulus incli-
nationis hujus
Cometæ conti-
nuò variatus
est.*

T

20', atq;

20', atq; ultimò, die videlicet 4 Febr. rursùs $51^{\circ} 55'$; die verò 12, jam ad 71° excreverat, nodo pariter variato ad 6 grad.; imò totidem, ad 12 Febr. grad. retrocedente: sicut ex Tabulâ præcedentium D & G manifestum est. Quoniam itaq; Cl. Auzoutio hæc omnia minimè initiò cognoscere obrigit; proinde res fuit prorsùs impossibilis, omnibus numeris absolutis rem omnem in ipsâ hypothesi decernere; sed potiùs mirari subit, quòd ex ejusmodi datis & observationibus, quas pro sufficientibus ipsemet vix agnoscit, cæteris illis omnibus nõdum exploratis, hypothesin suam, etiam ad eam præcisionem deducere potuerit. Quippe ex non omninò exquisitis suppositionibus, vel datis, quis absolutissima elicere valet? Propterea, causam nullam video, quâ factum sit, quòd observationes Cl. Auzoutii, post 1 Febr. non eâ circiter proportionem, ut in præcedentibus diebus ab hypothesi, vel hæc ab illius observatis (maximè, cum diversa illa inclinatio Orbitæ, maximum pondus rei isti adferat) discrepent? Quò autem pateat, (præsertim, quia Cl. Auzoutius omnes Cœlestium rerum Cultores ad conferendum quaslibet observationes cum suâ hypothesi quasi invitavit) quomodo, & in quibus disconveniant Observationibus nostris, rursùs cum illis concordent, volui subsequente Tabellâ, tum Cometæ motum proprium in suâ orbitâ, ex illâ hypothesi, tum eundem, juxta Observationes nostras, simul utriusq; differentiam tradere; ex quâ facillimè intelliges, quomodo uterq; motus à se invicem dissideat.

Ex dubiis præmissis, quis certa elicere potest?

Quanta sit discrepantia inter observationes Gedanenses, & Theoriam Cl. Auzoutii.

Ex Tabulâ D, motu sc. proprio observato, adhuc clarius innotescit disconvenientia observationum & hypothesi.

Theoria Cl. Auzout. respectu observationum Gedanensium, non servat continuè æquabilem disconvenientiam, ut quidem merito deberet.

Quorsum Cometa, & sub quâ inclinatione, ultimò viam suam suscepit.

Adhuc ferè liquidius innotescit, ex Tabulâ nostrâ D pag. 105, in quâ motus proprius ad illos dies, quibus ritè observatus à nobis est, præsertim si omnis motus, ab utrâq; parte ab ipso principio ad finem usq; examinari debebat, quanta sit dissenso; sed ut aliquorum tantùm dierum, sub exitum Januarii, discrepantiam commemorem. Vides, ex eâ ipsâ Tabulâ, me observasse inter 21 & 23 Januarii motum Cometæ proprium $42'$; hypothesi verò Cl. Auzoutii eundem ostendit $48'$; Nostræ observationes inter 23 & 28 Januar. proferunt motum istum $1^{\circ} 20'$; atverò hypothesi illa $1^{\circ} 32'$; rursùs nostræ observationes inter diem 28 Januar. & 2 Febr. producunt motum $53'$; è diverso Cl. Auzoutii hypothesi $66'$. Cum igitur firmiter stent omnes nostræ observationes jam Mense Decemb., Januar., quàm Febr., in universum habitæ (donec, ut sæpius diximus, certioribus convincantur) atq; hypothesi Cl. Auzout. continuè sub finem Januar. motum illum nimis largum, ad 6 vel 5 minut. subministraverit; nonne statuere cogimur, & motum Cometæ diurnum, ex illâ hypothesi, post 1 Febr. nullo modo, si rationi obtemperandum, potuisse convenire probis observationibus; sed simili ferè proportionem ad tot circiter minuta, ab ipsis discedere; prout etiam reverà, inter nostras & ipsius animadversiones contigit: atq; ita hypothesin Cl. Auzoutii observationesq; motum Cometæ diurnum, sub initium Febr. nimiùm extendisse.

Verùm, ut tandem ad alteram illam Controversiam perveniamus, ubi quæritur: quorsum Cometa à die 10, 11 & 12 Febr., iter suum instituerit? utrùm primam; an verò secundam Arietis versùs? tum sub quâ inclin-

inclin-

Motus Cometæ 1664, diurnus ad mediam noctem supputatus, tam secundum Cl. Auzoutium, quam Hevelium.

Anno 1664		Motus diurnus juxta hypoth. in Cl. Auzoutii.		Differen- tia.		Motus diurnus juxta observat. ad med. noct. ꝑ. Hevelii.		Differen- tia.		Quantū differat hypoth. Auzout. ab observ. Majori Sext. habitis.		
Mens.	Dies.	Grad.	Min.	Grad.	Min.	Grad.	Min.	Gr.	Min.	Grad.	Min.	
Decemb.	16	1	10			1	11			0	1	
	17	1	20	0	10	1	19	0	8	0	1	
	18	1	33	0	13	1	31	0	12	0	2	
	19	1	48	0	15	1	48	0	17	0	0	
	20	2	9	0	21	2	9	0	21	0	0	
	21	2	32	0	23	2	31	0	22	0	1	
	22	3	5	0	33	2	56	0	25	0	9	
	23	3	40	0	35	3	25	0	29	0	15	
					1	21			0	42		
	24	5	1	0	39	4	7	1	0	0	54	
	25	5	40	1	47	5	7	1	33	0	33	
	26	7	27	1	53	6	40	2	39	0	47	
	27	9	22	1	57	9	19	1	32	0	3	
	28	11	19	1	37	10	51	1	17	0	28	
	29	12	56	0	48	12	8	0	42	0	48	
	30	13	24	0	54	12	50	0	16	0	34	
	31	12	30	2	49	12	34	0	48	0	4	
	Januarii. 1665	1	9	41	2	23	10	46	2	7	1	5
		2	7	18	1	31	8	39	1	45	1	21
		3	5	47	1	11	6	54	1	23	1	7
		4	4	36	0	51	5	31	1	3	0	55
		5	3	43	0	42	4	28	0	53	0	45
		6	3	1	0	31	3	35	0	37	0	34
		7	2	30	0	25	2	58	0	34	0	28
		8	2	5	0	18	2	24	0	25	0	19
		9	1	47	0	15	1	59	0	19	0	12
		10	1	32	0	13	1	40	0	15	0	8
		11	1	19	0	10	1	25	0	11	0	6
		12	1	9	0	8	1	14	0	10	0	5
		13	1	1	0	7	1	4	0	8	0	3
		14	0	54	0	6	0	56	0	6	0	2
15		0	48	0	5	0	50	0	5	0	2	
16		0	43	0	4	0	45	0	5	0	2	
17	0	39	0	4	0	40	0	4	0	1		
18	0	35	0	3	0	36	0	4	0	1		
19	0	32	0	2	0	32	0	4	0	0		
20	0	30	0	2	0	28	0	3	0	2		
21	0	27	0	2	0	25	0	3	0	2		
22	0	25	0	2	0	22	0	2	0	3		
23	0	23	0	2	0	20	0	1	0	3		
24	0	21	0	1	0	19	0	1	0	2		
25	0	20	0	2	0	18	0	1	0	2		
26	0	18	0	1	0	17	0	1	0	1		
27	0	17	0	1	0	16	0	1	0	1		
28	0	16	0	1	0	15	0	2	0	1		
29	0	15	0	1	0	13	0	1	0	2		
30	0	14	0	1	0	12	0	1 ¹ / ₂	0	2		
31	0	13	0	1	0	10 ¹ / ₂	0	1 ¹ / ₂	0	2 ¹ / ₂		
Februar.	1	0	12	0	0	9	0	1	0	3		
	2	0	12	0	1	8	0	1	0	4		
	3	0	11	0	1	7	0	1	0	4		
	4	0	11	0	1	6	0	1	0	5		
	5	0	10	0	1	5	0	1	0	5		
	6	0	10	0	0	6	0	1	0	4		
	7	0	9	0	1	7	0	1	0	2		
	8	0	9	0	0	8	0	1	0	1		
	9	0	8	0	1	9	0	1	0	1		
10	0	8	0	0	10	0	1	0	2			
11	0	8	0	1	11	0	1	0	3			
12	0	7	0	0	12	0	1	0	5			
13	0	7	0	0	13	0	1	0	6			

Cometa genuinus à die 10, ubi ab omnibus adhuc observatus est, ordine, sine omni inconvenientiâ, & absurditate ad primam Arietis ascendere poterit? an verò talis enormis error fuerit, qualis vix uspiam reperiatur? vel, si neutrum videatur consonum (de quo tamen Eruditis iudicium committo) quorsum quorsum igitur verus Cometa deflexerit, & ubinam esse defierit? tum quale illud ipsum phænomenum mense Martio, tum alterum, ut Tubo die 18 Febr. à nobis observatum est, ad primam Arietis extiterit?

Jam suprâ commemoravimus, quod die 18 Febr. per Tubum opticum, & mihi & Socio meo tum visum fuerit, nos eundem genuinum Cometa, quâ speciem, & magnitudinem tum deprehendisse; id quod etiamnum mihi penè persuadeo, me nullum aliud diversum eo tempore animadvertisse phænomenum; cum primis cum ex antecedentibus observationibus, sive distantis in globum debite descriptis, atq; ex inclinatione Orbitæ in opinione firmatus fuerim, non adeò absurdum esse, eum ad primam Arietis accessisse; à quò discedere, etiamsi nulla adhuc ratio me compellat, attamen cum econtrariò optimè noverim, nos homines esse, sic & me præcipuè errare utique posse, atque sic diversum aliquod phænomenum, præter omnem opinionem, quod necdum penetrare possum, forsitan apprehendisse, ac ita me deceptum esse.

Idcirco, arbitror, hâc datâ occasione haud extra chorum me saltaturum, si quasvis observationes, quotquot ad manus nostras pervenere, rigidissimè (cum res in minimis versetur minutis) totumque negotium disquiramus, ac trutinemus: utrum in quibusdam, & quomodo illusi fortè simus? Quò autem eò procliviùs, & absq; omni præconceptâ opinione id fiat, præsertim quia observatio mea die 18 Febr. tantummodò Tubo est habita, cujus generis observationibus aliàs parùm admodùm tribuo, tanquam in quibus facillè aberrare datur, observationem istam spontè, ac si à nemine peracta esset, deseram; ne suppositæ cuidam Theoriæ, vel alicui observationi singulari superstruam, quæ per se admodùm aliena, tum à Veritate adeò longè discedere videntur, ut quidem Cl. Auzoutius arbitratur; planè ac si solidis quibusdam observationibus inniterer. Quale autem propositum nunquam habui, vel etiam unquam,

DEO volente, habebō, ut ratione unius observationis defendendæ, ac conservandæ, absurda appetam; sed potiùs nihil intermittam, quod ad promovendam Veritatem spectare videbitur. De reliquo omnia Orbi Erudito decidenda relinquo; in eo quod statuerit, postquam auditus fuero, ipseq; rem sufficienter trutinaverit, lubens meritoq; acquieturus. Imo si in susceptâ hâc inquisitione experiar, me in quibusdam hallucinatum esse, primus ero, qui errorem detegam. Hincq; in ea ipsa verba cum Cl. Auzoutie erumpere possum, sub finem prioris Ephem. ab ipso prolata: *Au reste si l'y en a quelque erreur, je seray le premier à le decouvrir, puisq; ce n'est pas mon dessein de tromper personne.*

Ut autem examen eò liberiùs, ac rectiùs procedat, absq; omni vi, & præconceptibus; res exigit, ut nemo patiatur animum suum præoccupari ab observationibus istis, Mense Martio celebratis; ac si phænomenum istud

*Autori videtur
similimum
phænomenum
cometæ, die 18
Febr. ad pri-
mam Arietis
apparuisse.*

*Autor hanc ob-
servationem
sponte suâ in
suspensio relin-
quit.*

*Veritatis gra-
tiâ quicquid
tenendum.*

*Si in quibus-
dam aberramus,
ultrò agnos-
cendū est.*

*Si suscepta
questio rectè
decidi debeat,
pariter neces-
sum est, ut Ob-*

*servationes
Mens. Mart.
habitæ, paulu-
lum suspendan-
tur.*

planè genuinus Cometa extiterit? Nam hoc ipsum adhuc in quæstione est, ac deduci, & demonstrari debet ex præcedentibus observationibus, aliisque rationibus. Ideoque omnino æquum est, ut observationes illæ in medio eorumque relinquuntur, donec res tota debite sit explorata; atque tum liberum esto, sententiam quamlibet rationi convenientiorem arripere, ac prorsus defendere. Eò enim allaborare debemus omnes, quò Illustrium Virorum observationes, vi omni remotâ, absque omnibus inconvenientiis, & absurditatibus, salvâ ratione, evidentibus rationibus conciliari, conservari, ac stabiliri non nequeant.

*Initio Februa-
rii continuis
diebus Cometa
haud observa-
tum est.*

Fortunam experti sumus adversam omnes, quantum compertum habeo, dum à die 10, 11 & 12 Febr. ad 17 & 20 ejusdem Mensis genuinum Cometam continuo singulis diebus cuiquam nostrum observare, Cœlum haud indulserit. Cl. Auzoutius, ni fallor, non nisi eum ad 10 Febr. deprehendit; rursus die 17 observationes aggressus est; R. P. de Gottign. inter diem 11 & 15 penitus nihil; Cl. Casinus inter diem 11 & 28 Febr. nihil quicquam animadvertit; pariter, Illust. Dn. de la Voye observationes finivit die 10 Febr., rursus die 8 Martii primum eas instituit; ita, ut vix quisquam præter me, die 12, 13 & 14 Cometam conspexerit, vel notaverit. Posteriorum autem observationes, utpote, Cl. Casini, & de la Voye, cum hi à die 10 Febr. ad Martium usque nihil penitus deprehenderint, neque has ipsas observationes mihi videre adhuc dum obtigerit, ad scopum hunc nostrum vix quicquam contribuere videntur; nisi quod simul cum R. P. de Gottign. & Cl. Auzoutio confirmet, (de quo nullum penes me est dubium) phænomenum aliquod, Mense Martio ad secundam Arietis deprehensum esse, licet in hac vel illâ observatione adeò præcisè in ipsis minutis non conveniant; nihilominus tamen ratum illud firmumque habeo.

*De Observatio-
nibus à die 15
et 17 Febr.
usque Mens.
Martium ha-
bitis.*

Acquiescamus igitur illis observationibus die 15 & 17 Febr. peractis. A die verò 17 Febr. Cl. Auzoutius initium ducit; & quamvis ad dies præcedentes, exceptâ delineatione, nullas peculiare observationes, & distantias in numeris exhibuerit; tamen ad subsequentes dies, ubi observationes habuit, dilucidè significat, quâ ratione depromptæ ab ipso fuerint; quas nunc etiam observationes, juxta delineationem ipsius, deficientibus numeris, quam diligentissimè, utpote diei 17, 19, 26 Febr. 8 & 17 Martii in Schema meum transtuli, & in eo designavi. Cum itaque Cl. Auzoutius, die 17 Febr. primum rursus observare inceperit, est omnino illa ipsa observatio præcipua quasi basis, & Cynosura reliquarum omnium succedentium, tam ad 26 usque Febr., quam 8 usque Martii, & sic deinceps; sicuti plenius mox monendum erit.

*An observatio
die 17 Febr.
peracta à Cl.
Auzout. solido
nitatur funda-
mento, ut locum
inde Comete
verum ritè ex-
piscari possi-
mus.*

Quamobrem nullum prorsus apud me est dubium, quia de hac observatione haud leve momentum dependet, quin æquus Lector benignè interpretaturus sit, si aliquantò exactius pervestigem, quo fundamento gaudeat, & an secundum Longitudinem & Latitudinem, ut observationes efflagitant, omnino in illâ ipsâ Delineatione à Cl. Petito oblatâ, juxta Cl. Auzoutii observationes, sit designata? Initio autem pro base ponit Stellulam, aliàs nudo oculo

oculo inconspicua, à secundâ Arietis dextram versùs ad 45' vel 46'; à primâ verò 1° 20' remotam, & quidem sub angulo planè normali, ratione utriusq; Stellæ; alioquin tam ipsis, quàm mihi in nostro Schemate, A dictam. Quam Stellulam etiam probè novi, ac observavi, quòd eo loco subsistat; utrùm verò adeò omninò præcisè recto subjaceat angulo, ut ne quidem ad unum aut alterum gradum ab illo discedat, nolim affirmare: quippe ego tam accuratè rem Tubo dirimere nequeo; interea esto, sit sub angulo recto, prior quoq; distantia, & mihi videtur esse 46' minutorum; altera pariter propemodùm 1° 15' vel 20'. Inter primam autem Arietis & hanc Stellulam A, adhuc alia longè minor versatur, distans propemodùm 50' ab A, & 25' circiter à primâ Arietis, quam quidem Cl. Auzoutius haud annotavit. Ita ut constitutio hujus Stellulæ A planè eadem sit, ut Cl. Auzoutius, nec non R. P. de Gottignies observarunt.

A primâ autem Arietis, pergit Cl. Auzoutius, Cometam die 17 Febr. tanto spatio distitisse, quanto ab illâ Stellulâ A aliàs removetur; hoc est 1° 20'. Unde concludit, ex illâ unicâ solâ distantia, & quidem Telescopio atq; nudâ oculorum normatione deprehensâ, Cometæ Longitudinem fuisse 27' circ. atq; Latitud. Borealem 7' 4' vel 5'. Observationes verò, uti exploratum habemus, omninò sint tales, ut, quando vel nullæ aliæ præcedunt, vel subsequuntur, neq; angulus inclinationis cognitus est, quilibet ad datum certum tempus, tum verum locum in globo, tum per calculum exquisitè Longitudinem, Latitudinem, nec non angulum Orbitæ, Nodumq; explorare possit. Excogitare verò hucusq; fateor lubens, haud potui, quomodo ex unâ solâ distantia, etiamsi optimis Instrumentis à Fixâ quâdam probè cognitâ, sit capta, Cometæ genuinum locum, nisi fortè animo à certâ quâdam hypothesi præoccupato rem aggrediamur, vel inclinationem Orbitæ, sive viæ Cometicæ certò supponamus, in globo quodam designare debeamus; multò minùs quomodo ex uno dato, beneficio calculi Longitudinem, & Latitudinem expiscari possimus. Indubitatum est, nos unicam illam distantiam, nisi minimùm binæ intercapedines adsint, cognitis simul utriusq; Fixæ locis, modò huc, modò illuc, nunc altiùs, nunc depressiùs posse constituere, servatâ tamen semper eâdem phænomeni distantia 1° 20', sub diversissimis Longitudinibus, & Latitudinibus. Unde locus ille in Schemate Cl. Petiti, ad diem 17 Febr. traditus admodùm vacillare videtur: cum data illa Longitudo & Latitudo à Cl. Auzoutio nullo pacto rectè ex illâ unicâ distantia vel extorqueri, nedum demonstrari possit; nisi, ut jam diximus, certum motum diurnum à 10 Febr., ubi postremò Cl. Auzout. Cometam observaverat, certamq; inclinationem, pro lubitu describamus; quæ omninò priùs ex ipsis observationibus est quærenda.

Adhæc, locus illius Stellulæ A, cujus mentionem modò fecimus, situm Cometæ hujus diei 17 Febr., in delineatione Cl. Petiti & Auzoutii, adhuc magis reddit suspectum. Stella quidem illa à nobis omnibus rectè est observata, ab utrâq; Stellâ secundæ scilicet & primæ Arietis; sed nescio, quo casu acciderit, ut in Schemate illorum minimè debito loco sit donata.

Nam

De Stellulâ quibusdam incognitis ad primam Arietis sitis.

Quanto spatio Cometa à primâ Arietis, juxta Cl. Auz. die 17 Febr. remotus fuerit.

Ex unicâ solâ distantia nullius phænomeni locus rectè investigatur.

Locus Cometa die 17 Febr. in Cl. Petiti Schemate admodùm dubiis adhuc est.

Stellula A, in Cl. Petiti Schemate perperam constituta est.

Nam, quicunq; tantum accuratam oculorum normam gaudet, protinus videt, quod ea ipsa Stellula A, in Schemate Cl. Petiti, neutiquam precise sub angulo normali extet: deinde, juxta ipsam Cl. Auzoutii observationem, non debet a secundam Arietis ultra 45' vel 46', & a primam Arietis 1° 20' removeri; cum tamen ab illa minimum 1° 3', ab hac vero 1° 30' distet: prout aliquantò clarius ex majori nostro Schemate G pag. 128 liquet; in quo dictam Stellulam A, juxta Delineationem Cl. Petiti studiosè annotatam conspicias. Debebat autem ad 17 integra minuta propius secundam Arietis ad moveri: sicuti R. P. de Gottign. in sua delineatione quoque denotavit: quanquam secundum nostras observationes adhuc paullo declivior, ad aliquot minuta debeat consistere; juxta punctum illud sub eadem Stella A, in nostram Figuram designatum; atq; ita redditur distantia inter primam Arietis, & hanc Stellulam ferè 10' vel 12' minor, quam planè a Cl. Auzoutio observata est. Quod si nunc hanc eandem distantiam ad modò dicti Autoris observationem in typum referamus, concessam illius Latitudine 7° 4' vel 5' (quæ tamen, an tanta eo tempore prorsus fuerit? nullam ratione corroborari poterit) Cometa multò propius accedit primam Arietis ad 10' & 12', imò amplius, primam Arietis versus; ita ut planè ab illa Orbita, quam Cl. Petitus & Auzoutius Cometæ assignarunt, discedat, atq; diversam inclinationem ductus sibi vindicet: quemadmodum id diligenter in nostro Schemate ostendere volumus punctulo, supra diem 13 Febr. meam observationis adscripto. Concurrunt itaq; duæ diversæ rationes, nimirum: quod ex unica solâ distantia, & quidem Tubo accepta, minimè genuinus locus inveniri possit; dein, quod in Schemate Cl. Petiti Stellulæ illius A locus omnino erroneus sit; & per consequens etiam illa Stella a primam Arietis nimium removeatur.

Quare locus Cometæ ad diem 17 Febr. in Cl. Petiti Schemate erroneus sit.

Annon absurdum sit, Cometam eandem omnino Latitudinem habuisse die 15 & 17 Febr.

Proinde locus Cometæ die 17 Febr. planè perperam designatus est, removendo scilicet eum plùs debito a primam Arietis dextrum versus, etiam contra illorum ipsas genuinas observationes, concessam licet Latitudine eadem ab illis communicatam; quæ tamen, ut jam percepisti, valde adhuc est ambigua. Quam ob rem, neq; ex Cl. Petiti delineatione, neq; mediante eorum calculo, motus Cometæ diurnus, qui a die 10 ad 17 Febr. peractus est, ullo modo ritè & exquisitè eam ratione exploratur. Accedit, quod R. P. de Gottignies observatio, de die 15 Febr. illam Cl. Auzoutii die 17 habitam, adhuc amplius reddat ancipitem. Cum R. P. de Gottig. ferè eandem Latitudinem die sc. 15, quam Cl. Auzout. die 17 Cometæ assignavit; imò si R. P. de Gottign. observationes cum meis observationibus, circa initium Febr. ex parte conciliari debent, Cometa acquirit multò majorem Latitudinem die 15, quam Cl. Auzoutius die 17 Cometæ attribuit. Equè ac si diceremus, Cometam a die 10 ad 15 amplius spatium, quam a die 10 ad 17 Febr. emensum esse; id quod autem penitus est absurdum, & nullam ratione fieri potest: quemadmodum ex nostro Schemate superiori adhuc clarius intelliges. Neutiquam ergo alterutra (ut salvo honore Observatorum dicam) observatio subsistit, multò minus ob diversas modò allatas rationes,

tiones, observatio illa die 17 peracta basis loco erit, ut ad eam subsequen-
tium dierum observata alligari, vel ab eâ dependere debeant, ut quidem
alioqui observationes illæ efflagitant: prout mox dilucidius ostendendum
erit.

Subsequente verò observatione, die 19 Febr. Cl. Auzoutius nihil am-
plius deprehendit (ut pag. 6 Epist. ad Cl. Petitem legere est) quàm quòd
Cometa locum, 48 horarum spatio, 12' vel 13' in suâ Orbitâ promoverit,
& quòd primæ Arietis ad 9' appropinquaverit. At verò, quo pacto nunc
denuò ex solo motu proprio, adeò nudè determinato, ex unicâ distantia
Tubo deprehensâ, verus Cometæ locus, vel ex Globo & Schemate, vel cal-
culi ope erui debeat, agnosco me non intelligere. Quippe tantummodò
motus proprius, sive unica distantia inde Tubo deprompta (phænomenum
enim istud aciem oculorum omnem jam effugiebat) à die 17 Febr. exhi-
betur; nisi inclinationem, ductumq; viæ itineris, tanquam rem justè explo-
ratam supponas, atq; observationem, locumq; phænomeni die 17 tanquam
probè fundatum arripas; qui tamen, ut sufficientibus rationibus à nobis
commonstratum est, valdè dubius est. Præterea, neq; hæc observatio diei
19 Cl. Auzoutii, cum R. P. de Gottign. eâdem die habitâ, omnimodè con-
venit, quocunq; etiam modo observationes Romanas expendas: ut neq;
hâc die genuinus phænomeni locus, quâ longum latumq;, tam ex Delinea-
tione, quàm calculo debitè innotescat.

A die 19 Febr., refert Cl. Auzout. se observasse phænomenum die 24,
25, 26 & 27 Febr. Item die 6, 7, 8, 13 & 17 Martii; distitisse nimirum
circa diem 26 & 27 Febr. summum 50' à primâ Arietis. Ex quibus au-
tem distantis omnes observationes peractæ, & quâ ratione vera illa genuina
loca in Schemate alioqui à Cl. Petito descripta sint, tam quoad Longitudi-
nem, quàm Latitudinem, prorsus me præterit: cum nihil amplius nobis com-
municatum sit; atq; ideo etiam de illis nihil quicquam magis admonen-
dum habeo. Quod si tamen haud plures intercapedines à Fixis diremptæ
sint (quas vix video, unde derivari debuissent, quia unica tantummodò be-
nè cognita fixa ad integrum gradum circ. ibidem tum temporis inveniri po-
tuit) neq; plura quàm die 17 & 19 possint dare data, pariter non perspi-
cio, quomodo absq; ullâ imaginatâ aliquâ inclinatione orbitæ, mechanicè
quidem in globo, vera illa loca omnium observationum denotare debuis-
sem. Posito etiam, quòd singulis diebus binæ minores ad aliquot minut.
distantiæ à phænomeno essent Tubo captæ, etiam si à fixis benè correctis;
nihilominus, inquam, ex calculo nihil quicquam certi, ob latera trianguli
nimis parva, angulorumq; inconvenientiam, inde deduci poterit: prout jam
initiò monuimus, etiam Astrophili plùs quàm satis expertum habent.

Die verò 26 Febr. notandum habes, si in Schema Cl. Petiti scrupulo-
sè inquiras, phænomenum in eâdem Delineatione ab ipso constitutum esse
ad 17' ; ad 17' scilicet integra minuta promotius contra seriem signo-
rum, quàm reverà debuit, juxta ipsas Cl. Auzoutii observationes; quæ Co-
metam circa diem 26 & 27 tantum à primâ Arietis ad 50' remotum tra-

U

dunt;

Quid observa-
tum sit à Cl.
Auzoutio die
19 Febr.

Nec die 19
Febr. Cometa
locus debitè
designatus est.

Quâ ratione
Cometa circa
finem Febr. &
initium Martii
à Cl. Auzout.
observatus sit.

An potuerit eo
tempore ex istis
observatis genu-
inus Cometæ
locus explorari?

Cometa die 26
Febr. in Sche-
mate Cl. Petiti,
juxta observa-
tiones Cl. Au-
zout. neutiquâ
rectè est de-
scriptum.

Hincq; ductus
Orbita illius
Schematis am-
biguum reddi-
tur.

dunt, ad quas tamen typum suum descripsit: quod quâ ratione factum fue-
rit, nescio. Unde cursus illius phænomeni planè aliam atq; diversam, quàm
reverà habere debuisset, inclinationem & incurvationem acquirit, & per
consequens, via illa itineris ad primam Arietis longè propiùs incescit, ac
in ipsâ Delineatione alioqui designatum est. Id quod similiter Cl. Auzou-
tius observatio die 17 Febr. comprobât, phænomenum sub diversâ omninò
inflexione progressum esse (ut pag. 152 quoq; commonstravimus) quàm
in Delineatione exhibitâ à Cl. Petito adumbratum est, tum aliam planè Lon-
gitudinem, etiâsi Latitudinem concedas, secundùm suas ipsas observatio-
nes, ad duodecim minuta reverà habuisse.

Observationes
Cl. Auzoutii,
cum R. P. de
Gottign. mini-
mè conveniunt.

Inferre quidem quis posset, quòd in illo minore Schemate Cl. Petiti,
forsitan omnia adeò exactè, ac pressè non sint accipienda, ut pag. 7 Epist.
ad Dn. Petitem Cl. Auzoutius annotat; sed hoc ferè nimium esse videtur.
Siquidem nudo oculorum aspectu, absq; omni normâ ac circino discerni-
tur, quòd nimis ab observationibus discedant. De cætero, neq; ratione
Longitudinis Cl. Petiti & Auzoutii observationes cum R. P. de Gottignies
ullâ ratione conveniunt. Via enim itineraria hujus Autoris, longè remo-
tior est à primâ Arietis, & sub planè alio angulo inclinationis, tam motu
Nodorum, quàm illorum orbita. Neq; ratione motûs proprii inter se con-
cordant observationes post diem 17 Febr. administrata. Namq; Cl. Au-
zoutius inter diem 17 & 19 Febr. motum illum detexit 12' vel 13', exi-
stente scilicet motu diurno unius diei 6 ferè minut.; ac R. P. de Gottign.
inter diem 19 & 20,prehendit 10'. Rursùs Cl. Auzoutius perhibet,
circa 17 Martii Cometam uno die non ultrâ 7' vel 8' promotum esse; at-
verò R. P. de Gottign. in suis observationibus comprobât, jam die 9, 10 & 11
Martii, phænomenum istud 11' & 12', 24 horarum sc. intervallo confecisse.
Præterea Cl. Auzout. locus die 8 Martii deprehensus, antevertit locum diei
9 R. P. de Gottign., sicut ex nostro Schemate atq; Tabellâ pag. 141 vides.

Tantoperè ho-
rum Observa-
torum observa-
tiones ab invi-
cem discrepant,
ut conciliari
prorsùs neque-
ant.

Potest tamen
ex illis demon-
strari, certum
phænomenum
Mens. Mart.
deprehensum
esse.

Quæ quidem omnia, non video, quomodo itidem conciliari debeant;
si in aliquo loco nonnulla minuta concedantur, rursùs cætera eò magis di-
screpant: interea tamen deberent omninò concordare, si aliquid certi ex
iis demonstrandum sit. Nullo igitur pacto, ut ut rem variè aggredior, ex
his observationibus genuinum motum proprium ejusq; progressum, inclina-
tionem Orbitæ, Nodosq; quâ ratione motus aut creverit, aut decreverit, e-
vincere, multò minùs numeris absolutis elicere, ac demonstrare possum, ut
quidem suscepta quæstio omninò sibi deposcit, si ex illis ea penitus decidi
debeat. Quicquid tamen sit, hoc unicum tamen ex iis omnibus constat,
quod phænomenum aliquod à die 15 & 17 Febr. sursùm, ad secundam
Arietis motu directo tendens, observatum fuerit: quemadmodum etiam
semper ratum firmumq; habuimus; qualem autem motum proprium, an
decrecentem, an verò crescentem, tum quâ Orbitæ incurvatione, tum sub
quibus Longitudinibus & Latitudinibus singulis diebus phænomenum in-
cesserit? ad 10 & 20 penè minuta adeò præcisè ex illis omnibus nonnun-
quam cognoscere haud possumus: quia omni calculo, datisq; necessariis
prorsùs destituimur.

Hæc

Hæc cum literis mando, communicatur ab Amico quodam nostro singulari, atq; Mathematicorum Studiorum Egregio Promotori, nunc Hamburgi commorante, eruditissima Epistola ad Celeberrimum Heinsum data, five Disertatio de naturâ Cometarum, unâ cum observationibus hujus Cometæ Upsaliæ habitis, Clarissimi ac Ingeniosissimi Rudbeckii. Qui non minùs observationes nonnullas die 15 & 20 Febr. peregit. Quibus pariter confirmatur, ut Romæ, sic in Sueciâ phænomenum aliquod visum observatumq; esse. Haud potuerunt tamen hæc observata, ut facillè conceditur, ob defectum exquisitorum, ac majorum Instrumentorum, prout ipse Autor fatetur, omninò exactè peragi. Patet enim, dum nostras cum illis conferimus, variis in locis, tum in Longitudine, tum in Latitud. evidentissimus disensus, non solùm à nostris, sed etiam à Cl. Auzoutii & R. P. de Gottign. observationibus; nihilo tamen seciùs hâc vice eas consideremus: utrùm, & in quibus nobis, an verò Cl. Auzoutio, præcipuè circa exitum phænomeni adstipulentur. Quod si igitur Cl. Auzoutius, vel alius quisquam harum rerum Cultor eas observationes eatenus admittere velit, haud mihi erit adversum, ea, quæ rationi haud absona videntur, ex iis deduci; sin minùs, mihi quoq; perinde erit, & contentus ero in medium jam prolatis. Quales autem Longitudines, ac Latitud. à die 1 Febr. St. n. ad 20 ejusdem deprehendit, in subsequente Tabellâ retuli. Unde autem, & quâ methodo omnes deprompsit, haud indicavit; non dubito tamen, quin pro temporis ac Instrumentorum ratione, tantùm in iis præstiterit, quantum fieri potuit.

De observationibus Cl. Rudbeckii.

In quibus à nostris dissentiant.

Autori perinde erit, an observ. Upsaliensēs admittantur; an verò removeantur?

Observationes Rudbeckii, Upsaliæ habitæ, 1665.

Anno 1665	Longitudo Cometa.		Latitudo Cometa Bor.		Differentia Latitud. sive Motus proprius. Min.
	Mens.	Dies.	Gr.	Min.	
Febr.	1	25 0 Y	5	0 Bor.	15
	2	25 0 fere.	5	15	15
	8	25 30	5	30	34
Febr.	12	26 0 Y	6	4 Bor.	56
	15	26 5	7	0	60
	20	27 0	8	0	

Quoad Longitudines quidem, si loqui liceat ut res est, evidenter à vero discessum est. Etenim Cometa sub initium Februarii nunquam sanè Longitudine suâ ad 25° Y pervenit, tam juxta Cl. Auzout., R. P. de Gottign. quàm meas observationes. Quod si quis ve-

rò Latitudines velit recognoscere, pariter eas admittam; sin minùs, in posterum neutiquam contra nos proferendæ erunt; excepto illo unico casu, conspectum esse certum quoddam phænomenum die 15 & 20 Febr.; sed quale id extiterit, adhuc sub judice lis est. Si admittentur, minùs ut puto nobis, quàm aliis adversabuntur. Primò; ex illis igitur Latitudinibus Cl. Rudbeckii, quoniam Cometa continuò propemodùm sub circulo Latitudinis, ratione suæ Orbitæ incescit, motus proprius ex differentiâ Latitudinum, quæ Tabellæ simul inserta est, protinùs elucescit; idemq; corroboratur, quod suprâ prolixè ex meis, ac R. P. Gottign. observationibus deductum est; Cometam videlicet à 2 & 4 Febr. ad 12 imò 20 ejusdem neutiquam motum suum retardasse, sed evidentissimè accelerasse. Nam à 1 ad 8 Febr.

Observationes Cl. Rudbeckii minùs Autori quàm Cl. Auzoutio adversantur.

Juxta hæc quæque observationes, Cometa à die 2 ad 12 & 20 Febr. motum suum notabiliter acceleravit.

Febr., spatio 7 dierum 30' progressus est; deinde à die 8 ad 12 Febr., spatio 4 dierum 34'; rursus à die 12 ad 15, spatio 3 dierum 56'; à die verò 15 ad 20, spatio 5 dierum 60'. Ergo etiam ex his observationibus Upsaliensibus Cometæ motus notabiliter invaluit; simulq; hisce stabilitur, cum meis, atq; R. P. de Gottign. observationibus, contra Cl. Auzoutium, Cometam post 4 Febr. minimè decreta, sed incrementa cepisse; à quibus haud leve dependet momentum.

Observatio Romana & Upsaliensis die 15 Febr. satis bene convenit.

Secundò; si constituas Cl. Rudbeckii observationem die 15 Febr. habitam, quoad nimirum Longitudinem, & Latitudinem, in nostrum Schema pag. 128 appositum (prout etiam feci) quo reliquorum Observatorum observationes omnes continentur, deprehendes hanc observationem Upsaliensem, quâ Latitudinem ferè eundem tum temporis, die sc. 15 Febr. obtinuisse locum, quem Cl. Auzoutius die 17 Febr. exhibet, sic ut Cl. Rudbeckii, & R. P. de Gottign. satis accuratè quoad Latitudinem nempe conveniant. Tertiò; Cl. Auzoutii Observatio & hypothesis à die 12 & 17 Febr. indicat motum 31' circ.; at Cl. Rudbeckius à 12 ad 15 Febr. 56'; rursus R. P. de Gottign. motum proprium à 15 ad 20 Febr. 40' observavit; atverò Cl. Rudbeckius æquali temporis intervallo 60'. Inter quas observationes horum trium Cl. Virorum magna fanè intercedit discrepantia; quæ an conciliari omnimodè possit, tam in motu proprio, quàm Longitudine & Latitudine, aliis judicium committitur. Interea tamen utraq; observatio Romana, & Upsaliensis magis rem meam promovent, quàm ut mihi resistent. Si dixeris, Longitudines horum Cl. Virorum meis observatis repugnare; concedo, sed Cl. Auzoutii observationibus non solum quâ Longitudinem, sed etiam Latitudinem atq; motum proprium. At tamen securus sum de meis Cometæ locis ad 12 usque Febr., ea adeo solido calculo esse investigata, ut ampliùs in dubium vocare prorsus nequeant; quin & ipse Cl. Rudbeckius cum aliis Viris Eruditis & Æquisimis Censoribus facillè concedat, nos potuisse majorum Instrumentorum beneficio certiora hâc in parte præstare. Quod attinet autem Longitudinem & Latitudinem phænomeni die 15 & 20, tam R. P. de Gottign. quàm Cl. Rudbeckii, (quoniam die 20 satis inter se conveniunt, tum die 15 quadantenus conciliari possunt, si extremam, versùs dextram R. P. de Gottign. Orbitam retineas) sententiæ meæ, ut mox aliquantò clariùs intelliges, haud adversantur; sed potiùs corroborabunt, quod ab initio mihi ex parte jam suboluit.

Quanta sit discrepantia observationum in motu proprio R. P. de Gottign. Cl. Auzout. & Cl. Rudbeckii.

Certioribus Instrumentis, certiora etiam deprehenduntur.

An Mense Martio idem Cometa fuerit observatus, qui Mens. Januario jam fulsit?

Reliquum est, ut videamus, atq; exploremus; utrùm illud phænomenum à die 15 & 17 Febr. ad 17 Martii à Cl. Viris observatum, ille omninò sit Cometa, quem nos Mense Decembri, Januario, ad 10, 11 & 12 Febr. deprehendimus omnes? dehinc, num hîc Cometa eò ad secundam Arietis absq; omnibus inconvenientiis, salvis quibusvis observationibus omnium pervenire potuerit? Secùs res aliâ viâ tentanda est; quò universæ observationes conjunctim salventur, nullisq; vis aliqua inferatur, prout fieri quoq; posse haud despero. Antequam autem eò perveniamus, operæ pretium est, ut priùs certa quædam Axiomata pro fundamento præmittamus; in quibus

inter

inter nos omnes alioqui convenit; item quæ Veritati & rationi prorsus sunt congrua: ut habeamus, ad quorum normam, ductumq; , rem omnem dirigere possimus. Si quis verò hæcce Axiomata ac Principia velit protinus negare, vel è medio remove; cum illo, inquam, mihi nihil erit commercii; ei licitum sit, quicquid velit dicere, credere, statuere, judicare, mihi certè perinde erit.

Primò; exploratum jam est omnibus, Cometas in æthere statuentibus (cum Peripateticis enim hæc vice penitus nihil habemus negotii) quod corpora videlicet illa ætherea cõtinuò regularissimum statumq; motum exerceant, debitâ & convenienti proportione, certo tempore vel cursum intendant, vel reprimant; atq; statione potissimum juxta Longitudinem breviusculâ celebratâ, rursus motum suum vel retardent, vel concitent; & quidem sub certo, quanquam pro variis corporibus, diverso inclinationis angulo, tum perpetuò variabili, atq; congruente Nodorum progressionem, vel retrogressionem; eatenus, ut nullâ ratione per intervalla, omni lege ac ordine remoto, cursu vel crescant, vel decrescant; neq; ullus Cometa tramitem instituat inordinatè flexuosum, serpentinum, vel spiralem; multò minùs (ut rectè Cl. Auzoutius loquitur in suâ Epistolâ pag. 6) exspatiatur in susceptâ semel viâ, alterius Stellæ alicujus invisendæ gratiâ, rediens rursus unde digressus; nedum saltus, chorosq; agitet, sed quoad omnem motum decenter, concinnè, & admirabili constantiâ, tam apparentem, quàm verum, adinstar Planetarum universi Cometæ peragant.

Cometæ regularissimum motum exercent.

Secundò; quod necessum sit, ut semper plurimis, accuratioribus, & solidioribus, præ aliis, observationibus unicè innitamur, earum beneficio negotium examinemus, dijudicemus, præsertim iis, quæ exceptione sunt majores, omnibus patent, ut quilibet ex quibusvis omni tempore Longitudines, Latitudines, inclinationem Orbitæ Nodosq; &c. debitè & exquisitè, competente calculo elicere queat: quæ insuper convenienti ratione se se continuò excipiunt, fidis ac amplioribus Organis, deditâ operâ sunt peractæ. In talibus, inquam, pes perpetuò figendus est, si quæstio aliqua occurrit decidenda, & minimè ab aliis quibusdam minùs certis, ac lubricâ quâdam viâ acquisitis observationibus, nos confestim agitari, vel confundi patiamur; cum primis quoniam in hoc Cometâ innumerus numerus detur Historiarum, Descriptionum, & Observationum, per totam ferè Europam editarum; quas si cuiquam occupationes permetterent debitè ac scrupulosè examinare, atq; inter se invicem conferre, ad lucem protraheretur, quòd immane quantum à vero scopo elongantur, atq; inter se disident. Quibus, crede, Veritas ipsa magis obscuratur, resq; ipsa involvitur, quàm detegitur & extricatur. Hincq; verisimè Cl. Petrus, in suâ Disertatione de Cometis, pag. 76 judicat, quòd illi, qui nonnunquam improbo, ac vitioso aliquo Astrolabio papyraceo cœlestia scrutantur, fidem penè aliis probis, & exquisitis observationibus adimunt. Idem Doctiss. Vir Rudbeckius sentit in suo commentario pag. 3: *Erat hoc optandum, ut ne singuli describerent Cometæ cursum pro suis hypothesebus, sive eæ Ptolomæi sint, sive Copernici, Tyconis, Carthesii,*

Quibus observationibus præ aliis insistendum est.

Quibusdam observationibus Veritas nonnunquam tenebris magis obvolvitur, quàm dilucidatur.

Observationes ludicris nonnullis Instrumentis acquiruntur, fidem certioribus penè adimunt.

aliorumve

*Vera Cometa-
rum loca potius
scrutari, quam
juxta hypothe-
ses cursum eo-
rum describere
debemus.*

aliorumve, sed diligenter notarent iter ejus secundum Longitudinem & Latitudinem, distantiamq; apparentem à fixis, contra quam factum est in hoc Cometa, cujus sunt, quos nominare nolo, ipsi satis noti Mathematicis liberiùs hæc Studia tractantibus, qui miserrimè sic commenti sunt iter, ut secundum ipsos ierit viam longè aliam, quam ire eum quisq; vidit. Sanè, quid ex his diversis & ad arbitrium ac conjecturam cujusq;, non rei veritatem formatis observationibus, veri possit colligi, nemo est, qui non intelliget. Quæ ut verissima sunt, sic etiam insigni reprobationi servient contra illos, qui officio suo haud satis sunt functi; reliquos verò minimè tangunt, sed iis potiùs incitamento erunt, ad præclariora, cum DEO & die, exantlanda.

*Cometa hic or-
dinatissimum
motum exhibuit.*

*Quid Obser-
vationibus Au-
toris ejusq; In-
strumentis tri-
buendum sit,
penes alios esto
judicium.*

Juxta hæc, inquam, Principia, ut pergamus, Cometa noster omninò meatum ordinatissimum peregit. Observationes, quibus firmiter inhærebimus, sub cujusvis, cum ipso calculo debite peracto, versantur oculis, & spero neminem posse, jure quodam & ratione contra eas, si nimirum leviuscula illa, quæ forte, me inscio, ut in humanis accidit rebus, se se ingeserunt, benignè condonentur, aliquid inferre. Nam, utrùm quicquam ampliùs ratione temporis, ac circumstantiarum fieri à nobis potuerit? an verò ab aliis uspiam, tum in hoc, vel cæteris Cometis, tum accuratiori methodo, ac operâ aliquid præstitum fuerit, non meum est judicare. Instrumenta, quibus observationes nostræ peractæ sunt, non attinet quoq; speciosè celebrare; sufficiat, me fidem illorum, assiduis plurimorum annorum observationibus, maximè per differentias Ascensionales diversarum præcipuarum Fixarum, integrum circulum explentes, sæpiùs explorasse, & qualia sint, plurimos Viros Illustres ac Eruditos, inprimis in hæc Scientiâ longè Experientissimos, utpote Cl. Bullialdum, D. Casparum Marchium olim Rostochienfis, nunc verò Kiloviensis Academiae Prof. P. Mathes, nec non M. Fridericum Büthnerum Gymnasii Gedanensis P. P. Mathematicum non nescire, atq; de iis omnibus suo tempore testimonium perhibere posse. Quibus verò adhuc dubium hæc de re inhæret, rogo, ut haud graventur suis ipsismet oculis contemplari, manibusq; ea tractare; erunt nobis longè gratisimi hospites, experientur, nisi me animus fallit, ejus esse generis, ut propter ea minimè nobis erubescendum sit.

*Quali motu
juxta Autoris
Observationes
Cometa fuerit
præditum.*

Ad normam igitur harum observationum, sicuti debito loco fusè demonstravimus, Cometa in motu suo diurno, à fine Decemb. ad 4 usq; Febr. 1665 ad 5' decrevit; deinceps rursùs sensim debitâ ratione increvit; sic ut die 10 Febr. jam 11', & die 12 Febr. 13' confecerit. Prout etiam in genere ex R. P. de Gottignies, & Cl. Rudbeckii, cum aliorum nondum viderim, observatis deduxi, Cometam post 4 Febr. minimè cursum retardasse, sed accelerasse, quibus nunc porrò firmiter insistam, & nullo modo inde me depelli sinam; nisi quis accuratior (ut denuò repetam, quæ jam sæpiùs inculcavimus) longè amplioribus & exquisitoribus æneis Instrumentis, majori curâ celebratas observationes, tum adhuc rigidiori calculo, frequentibus exemplis pervestigatas proferat, iisq; decenter contrarium nobis demonstret; quod si quis fecerit, sponte meâ cedam, velaq; vertam.

*Sicut eorq;
Autoris Obser-
vationes, donec
aliis certioribus
observatis con-
trarium de-
monstretur.*

Non

Non enim ignoro, rem nullam adeò esse absolutam, quæ non possit cum tempore meliùs excoli, exactiùsque perfici, & elaborari; tum quæ nunc prorsùs latent, dies in lucem extrahet, & longioris ævi diligentia.

Nunc videamus, atq; expendamus primò, quando & quorsum Cometa, à die 10 & 12 Febr. viam suam progrediendo duxerit, & quam motùs proportionem servaverit, vel servare debuerit, si ad secundam Arietis contenderet. Et licet tam motus, quàm ductus Orbitæ summè regularis sit, tamen hâc vice concedam, ut ut haud possit, inconvenientem aliquam incurvationem itineris; adeò ut Cometa à loco diei 10 & 12 Febr. à nobis determinato, aut ad Orbitam Cl. Auzoutii, aut ad Orbitam R. P. de Gottign. juxta observationes die 15, 17 & 26 habitas, excurrat. Cùm autem jam tandem sit firmisimum, motù diurnum die 4 Febr. haud fuisse 5' majorem; atq; ab hâc die paullatim certâ ratione increvisse, ad 12 Febr. usq; 13'. Hincq; aliter, profectò, si rationi obtemperare non detrectemus, statuere haud possumus, quàm quòd dehinc continuò motum accelerando perrexerit, & quidem in eâ jam susceptâ proportionem. Saltare enim nequit, nec choreas ducere; sed sequitur ductum rationabilem motùs, atq; inclinationis Orbitæ. Cùm igitur à die 4 ad 10 & 12 Febr. ferè eandem accelerationem susceperit, quàm retardationem, in præcedentibus diebus habuit; sequitur omninò, Cometam successu temporis eâ ratione ulteriùs progressum esse. Num autem hâc servatâ proportionem ad 17, 19, 20, 26 Febr. 8 & 17 Martii pervenerit, ubi aliàs phænomenum certum Cl. Auzoutius, nec non R. P. de Gottign. die 15 Febr. &c. aliiq; observarunt, indagandum erit. Verùm tantum abest, ut in unâ quâpiam die Cometa observationibus respondeat, ut potiùs non tantùm sæpiùs in 10, 20 & 30, sed circa finem in multis etiam gradibus discordet; adeoq; ut ob eam nimiam absurditatem, ea hâc pluribus deducere, supervacaneum esse duxerim. Est itaq; hâc dictâ ratione res prorsùs impossibilis: Cometam eò ad secundam Arietis versùs, ut ut vel maximè velimus, trajicere potuisse. Adhæc verò quæ rursùs inferri possint, facile colligere, vel mihi imaginari possum; sed paullò post ad ea respondebimus.

Verùm, ne nimiùm circa hæc morari videamur, propiùs ad rem accedamus, largientes simul majora, quàm juxta observationes, & motùs incrementum excusari potest. Esto, secundò, Cometam duntaxat eam cursùs rationem servasse, quam secundùm R. P. de Gottign. observationes à die 5 ad 11 Febr. tenuit; motum scilicet intendendo, 6 dierum spatio, ad $3\frac{1}{2}$ minut. prout superiùs ex illius Autoris observationibus clarè deductum est; nihilominùs tamen, ne sic quidem omnia, vel unius diei observationibus respondent: veluti Tibi explorare promptum erit. Sed adhuc apertiùs; concedam, habuisse Cometam etiam aliquantò seigniore cursùs accelerationem, nimirùm à 12 ad exitum usq; tantùm singulis diebus unius minuti (quòd tamen alioqui contra nostras pugnat observationes) tunc quidem eo modo deducitur propemodùm ad 17 Febr., si aliquot minuta excipias, ubi à Cl. Auzoutio observatus est; sed è diverso, die videlicet 26 Febr., jam longiùs

An Cometa debita proportione à die 10 & 12 Febr. ad secundam Arietis excurrere potuerit?

A die 10 Febr. necessario motus Cometae plus plusq; invaluit.

Debita accelerationis proportione ad secundam Arietis Cometa pervenire haud potuit.

Alia ratione motus invalescentis tentatur, an Cometa ad secundam Arietis exspatiari potuerit?

Ne sic quidem observationes universa salvantur.

longiùs ad $4^{\circ} 52'$ sic progressus fuisset, conficiente motu diurno eodem die $27'$; item die 8 Martii, jam ultrà $7^{\circ} 42'$ locum observatum excessisset, sub motu diurno eo die $37'$; & die 17 Martii jam ampliùs 12° grad. à loco Cometæ, ex observatione Cl. Auzoutii, aliorumq; assignato, elongatus fuisset, progrediente eo die motu diurno $46'$, cùm 7 vel 8 minut. tantùm promoveri debuisset: adeousque ut etiam sub hoc proportionis incremento, Cometa nimium quantum ab illis observationibus Mense Martio habitis, ablutat. Proinde neq; hic cursus stabilitur.

Tertiò; adhuc liberiùs indulgeamus motui, quò eò scrupulosiùs inquiratur; anne possit genuinus hic Cometa, ullà aliquà ratione ad secundam Arietis transire, salvâ saltè, quâ incrementum, aliquali rationabili motûs convenientiâ? do, licet observationibus tam R. P. de Gottign. cum Cl. Rudbeckii, quàm etiam nostris planè refragantibus, imprimis observatione nostrâ, die 10 & 12 habitâ, Cometam à die 4 Febr. (ubi ostensum est, spatio 24 horarum eum $5'$ transisse) singulis diebus ad semiminutû tantummodò motum suum intendisse. Hincq; sequitur, quòd hâc ratione ad diem 10 Febr. solummodò $35'$ percurrisset; cùm tamen in eo mihi, cum R. P. de Gottign. & Cl. Auzoutio ferè conveniat, Cometam reverà illo temporis spatio integrum ferè gradum perfecisse; præterea ad diem 17 Febr. jam $1^{\circ} 38\frac{1}{2}'$ peregrisset; cùm tamen juxta observationes Cl. Auzoutii tantùm $1^{\circ} 30'$ absolvere debuisset; sic ut die 26 ad $45'$ in Latitudine hoc pacto peccaret, motumq; diurnum conficeret $15'$. Die 8 Martii, ad $2^{\circ} 33'$ observationes excederet, existente motu diurno $20'$; atverò die 17 Martii, ad $4^{\circ} 10'$ nimium à secundâ Arietis elongaretur, motusq; diurnus ad $24'$ excreveret. Quæ omninò dissona esse, quis non intelligit. Idcirco ne hâc quidem ratione metam attingimus.

Quartò; adhuc pressius rem contemplerur, etsi planè absurdum sit. Esto, Cometam singulis diebus motu planè æquali, à die 4 Febr. ad finem usq; $5'$ progressum esse; utrùm observationes post 12 Febr. habitæ, ex parte duntaxat, non attento uno alterove minuto (ut in observationibus istis Tubospicillis peractis facillè condonari potest) queant salvari? sed & sic operam ludimus. Nam à die 4 ad 10 Febr. Cometa $30'$; die 17, $25'$; die 19, $35'$; die 26 Febr. $1^{\circ} 5'$; die 8 Martii, $1^{\circ} 35'$; & die 17 Martii, $2^{\circ} 20'$ à motu deficeret, quem Clariss. illi Viri observarunt. Atq; ideo, ut res planè adversa est, sic minimè ad secundam Arietis ascendere potuit.

Quintò; aliâ prorsus ratione, rejectis scilicet in universum observationibus à Cl. Viris, R. P. de Gottign. Cl. Auzoutii, nec non hâc Gedani habitis, (quod tamen iniquum) inquisitionem instituamus; quò constet, mihi perinde esse, quorsum Cometa iter suum instituerit? atq; experiamur, num ad secundam Arietis Cometa ille progredi potuerit? posito igitur, sed non concesso: Cometæ motum à die 4 (quo die motus diurnus extitit $5'$) ad 20 Febr. lentissimè, quàm fieri unquam potuerit, juxta observationes, & hypothèsin Cl. Auzoutii decrevisse, ad 2 vel 3 tantùm minuta; dein verò à 20 scilicet Febr. continuò, sed paullatim increvisse; eatenus, ut primo

Martii

Planè alio modo exploratur, an Cometa motu crescente possit secundam Arietis versus progredi.

Et hinc aqua hæret.

Si Cometa circa initium Febr. aequali motu processisset, potuissetne sic ad secundam Arietis ascendere?

Etiamsi Cometa à 4 Febr. primum tardior, deinde rursus velocior extitisset, nihilominus tamen ad secundam Arietis haud pervenisset.

Tabula diversam rationem motus Cometæ tradens, secundam versùs Arietis.

Anno 1665		Dato motu accelerationis diurno 1'	Dato motu accelerationis diurno 30''	Dato motu accelerationis diurno 5' finali diebus.	Dato motu in-tiò decrescente deinde crescente 30''	Motus continuus quorundam dierum juxta Cl. Petri delineationem.
Menf.	Dies.	Gr. Min. Sec.	Gr. Min. Sec.	Gr. Min.	Gr. Min. Sec.	Gr. Min.
Febr.	4	0 5 0	0 5 0	0 5 0	0 5 0	
	5	0 6 0	0 5 30	0 5 0	0 4 30	
	6	0 7 0	0 5 0	0 5 0	0 4 0	
	7	0 8 0	0 5 30	0 5 0	0 3 30	
	8	0 9 0	0 6 0	0 5 0	0 3 0	
	9	0 10 0	0 6 30	0 5 0	0 3 0	
	10	0 11 0	0 7 0	0 5 0	0 3 0	
	Summa	0 51 0	0 35 30	0 30	0 21 0	1 0
Febr.	11	0 12 0	0 7 30	0 5 0	0 2 0	
	12	0 13 0	0 8 0	0 5 0	0 2 0	
	13	0 14 0	0 8 30	0 5 0	0 2 0	
	14	0 15 0	0 9 0	0 5 0	0 2 0	
	15	0 16 0	0 9 30	0 5 0	0 2 0	
	16	0 17 0	0 10 0	0 5 0	0 3 0	
	17	0 18 0	0 10 30	0 5 0	0 3 0	
	Summa	2 36 0	1 38 30	1 5 0	0 37 0	1 30
Febr.	18	0 19 0	0 11 0	0 5 0	0 3 0	
	19	0 20 0	0 11 30	0 5 0	0 4 0	
	Summa	3 15 0	2 1 0	1 15 0	0 44 0	1 50
	20	0 21 0	0 12 0	0 5 0	0 4 0	
	21	0 22 0	0 12 30	0 5 0	0 5 0	
	22	0 23 0	0 13 0	0 5 0	0 5 0	
	23	0 24 0	0 13 30	0 5 0	0 6 0	
	24	0 25 0	0 14 0	0 5 0	0 6 0	
	25	0 26 0	0 14 30	0 5 0	0 7 0	
	26	0 27 0	0 15 0	0 5 0	0 7 0	
	Summa	6 3 0	3 35 0	1 45 0	1 24 0	2 50
Febr.	27	0 28 0	0 15 30	0 5 0	0 8 0	
	28	0 29 0	0 16 0	0 5 0	0 8 0	
Martii.	1	0 30 0	0 16 30	0 5 0	0 9 0	
	2	0 31 0	0 17 0	0 5 0	0 9 0	
	3	0 32 0	0 17 30	0 5 0	0 10 0	
	4	0 33 0	0 18 0	0 5 0	0 10 0	
	5	0 34 0	0 18 30	0 5 0	0 10 0	
	6	0 35 0	0 19 0	0 5 0	0 11 0	
	7	0 36 0	0 19 30	0 5 0	0 11 0	
	8	0 37 0	0 20 0	0 5 0	0 11 0	
	Summa	11 57 0	6 48 30	2 45 0	3 9 0	4 15
	9	0 38 0	0 20 30	0 5 0		
	10	0 39 0	0 21 0	0 5 0		
	11	0 40 0	0 21 30	0 5 0		
	12	0 41 0	0 22 0	0 5 0		
	13	0 42 0	0 22 30	0 5 0		
	14	0 43 0	0 23 0	0 5 0		
	15	0 44 0	0 23 30	0 5 0		
	16	0 45 0	0 24 0	0 5 0		
	17	0 46 0	0 24 30	0 5 0		
	Summa	18 15 0	9 55 30	3 25 0		5 45

Martii 7 vel 8 minut. singulis diebus peragraret; nihilominus tamen non cohærent, quæ merito deberent. Quippe sic omnia ab initio ad exitum in defectu peccant. Die enim 10 Febr. motus proprius, ut & Latitudo jam ad 40' (licet omnes hac die alioqui conveniamus) die 17 Febr. ad 53'; die 19, ad 11° 6'; die 26 Febr. ad 1° 31'; non minus ferè etiam die 8 Martii deficit: quemadmodum ex præcedente Tabellâ clariùs omnia intelliges. Sub primâ columnâ habebis Mensem & diem, sub secundâ, motum progressionis Cometæ, si quotidie ad 1' motum accelerasset; sub tertiâ, motum progressionis Cometæ, datâ acceleratione motûs 30 tantum secundis; quarta columella commonstrat ad certos dies motum proprium, si continuo æqualem prorsus duxisset; quinta motum exhibet Cometæ à die 4 ad 20 Febr. continuo tardiozem, deinde rursus paullo concitatiozem; sexta motum continuum quorundâ dierum, juxta Cl. Petiti Delineationem ostendit; quò ex hujus differentiâ in omnibus casibus, respectu motûs, sub columellâ sextâ & ultimâ traditi, qui ex observationibus Cl. Auzoutii, die sc. 10, 17, 20, 26 Febr. item 8 & 17 Martii erutus est, miram illam disconvenientiam percipias.

His rationibus omnibus frustra laboratur, Cometam ad secundam Arietis potuisse progredi.

Negari igitur haud potest, quâcunq; etiam ratione rem suscipiamus, nos actum agere, & ad meta absurda pervenire; dum ne unicam quidem observationem à 4 Febr. ad 17 Martii usq; debite & rectè conservare possumus. Verum enimverò, inquires, his inconvenientiis omnibus facillimo negotio succurritur, si largiamur Cometæ ultimo Januarii & initio Febr. paullo celeriozem motum, utpote juxta hypothefin & observationes Cl. Auzoutii, die videlicet 4 Febr. 12 vel 11, duplo quidem majorem, quam nostræ observationes ex calculo aliàs ostendunt; atq; tum posse omnia ad ductum Cl. Auzoutii optime procedere. Sed, ut jam sæpius inculcavi, si liceat ea solidiora, denegatis scilicet aliis correctioribus observationibus, ad lubitum extirpare, & supponere quæcunq; volueris; hac lege, profectò, omnia etiam ad cujusvis placitum possumus peragere; verum, an æquum sit, alii dijudicent, velim. Ego, sanè, nec possum, nec debeo ullo modo à nostris observationibus ad diem 4, imò 12 Febr., probis Organis peractis discedere; sed iis firmiter inhæreo, donec convincar exquisitoribus. Quod attinet verò observationem nostram, die 18 Febr. Tubo acquisitam, eam sanè parvi admodum facio, licet etiamnum persuadeam, me eo tempore, cum Socio meo, phænomenum Cometæ simillimum vidisse; nihilo tamen minus hac in parte ei nolumus quicquam tribuere. Interea an genuinus tum Cometa; an verò aliud adventitium phænomenum ibidem extiterit, eam litem, ex observationibus præcedentibus harum rerum Æquisfimi Censores diriment.

Si liceat Cometæ motum, contra ipsas solidiores observationes, ad lubitum statuere, res omnis salva est.

Conceditur quidem Mense Mart. phænomenum aliquod observatum esse; sed num id ipsum, prior

Quæritur autem, quid hæc sibi omnia velint, & quid tandem concludere possimus? cum tot observationes mense Martio habitæ in aperto sint, Cometam ad secundam Arietis proVectum esse? concedo quidem iterum iterumq; phænomenum quoddam eo tempore observatum esse, ut planè nullum

nullum est dubium; sed ex eo nondum convincitur, an illud, genuinus ille Cometa fuerit; an verò diversissimum quoddam phænomenum ab hoc Cometa, id quod adhuc pleniùs investigandum erit; quanquam eo ductu, supra commonstrato, ac eâ orbitæ inclinatione, tam Cl. Auzoutii, quàm R. P. de Gottignies, nullo pacto Cometa ad secundam deducitur Arietis. Atamen necessum prorsùs esse, fortè inquires, ut Observationes Mense Martio deprehensæ salventur? Utiq; fas est, omnes & singulas convenientissimo modo, quoad possit, conservari; dummodo nullâ vi procedamus, neq; probis rationibus, ac veris principiis obnitamur.

fuerit Cometa? adhuc inquirendum est.

Omnium observationes debent merito, quoad fieri possit, decenter conservari.

Meâ quidem parùm refert, quorsum Cometa post 12 Febr. viam carperit. Possem namq; in hoc acquiescere, me Sole clariùs deduxisse, calculoq; ritè demonstrasse, quâ ratione, & quâ velocitate, vel tarditate ad 4 & 12 Febr. Cometa trajectus fuerit, meq; rectè observasse, ac minimè aberrasse; nihilò feciùs tamen in gratiam Astrophilorum, si interroger, sententiam qualem qualem meam lubens aperiam, non quidem ex certâ quâdam præconceptâ hypothefi, sed ex probè fundatis observationibus; neq; eo consilio, ut controversiam hanc penitùs decidere intendam, sed sicut plùs satis jam dixi, ut rem ipsam, uti mihi competit, clarissimè, juxta captum ingenii mei proponam, & enucleem; de reliquo verò omnia harum rerum penitiorum Scrutatoribus ex æquitate dirimenda relinquam.

Cur Autori perinde sit, quorsum Cometa cursu suo perexerit?

Equidem variâ viâ tentavi, an possent universas observationes simul integras rueri? quò Cometa convenienter pergeret à 10 & 12 Febr. ad secundam Arietis; verùm oleum & operam perdidit; alium quidem ductum reperi, quo mediante aliquantò convenientiùs res succedit; sed tamen non absq; evidentissimis inconvenientiis, imò absurditatibus. Quippe primò nonnullæ certissimæ observationes, in quibus nos omnes conspiramus, è medio penitùs tollendæ sunt; secundò etiam cæteris ad 20' circ. indulgendum est; & tertio, simul alia prorsùs orbitæ inclinatio, quàm aut Cl. Auzoutius, aut R. P. de Gottign. descripserunt, statuenda est: quanquam hoc ultimum, etiam ex ipsis Observationibus Cl. Auzoutii die 17 & 26 celebratis, ex parte possit defendi. Nimirùm, salvis omnibus antecedentibus observationibus nostris; si ponamus Cometam à die 4 Febr., ubi motus ejus diurnus 5' extitit, crescente motu postmodùm assiduè, sed penitùs languidiori cursum suum intendisse; sic ut à 5 Febr. incipiendo, singulis 3 vel 4 diebus, tantùm 30" velocior redderetur: velut ex subsequente Tabellâ intelligis. Accidet autem hâc ratione, ut die 10 Febr. tantummodò 36' promotus fuisset; cùm tamen ex nostris observationibus eluceat, reverà 52' in suâ orbitâ transcendisse, atq; Latitudinem ad 16' majorem extitisse; die 17 Febr. percurrisset 1° 20'; cùm minimùm 1° 33' pervolasset; die 26, non nisi 2° 26' motu suo explevisset; cùm tamen 2° 50' debuisset; die verò 8 Martii eò perveniret, ubi dicitur visum esse phænomenum; eâ tamen conditione, ut tum longè velocior extiterit, quàm Cl. Auzoutius statuit; rursùs verò 20 Febr. & subsequentibus diebus fuisset longè tardior. Adhæc, omnes, ut diximus, observationes à die 4 ad 12 Febr. rejiciendæ forent, ac si nus-

Nullâ ratione observationes omnium salvantur, si Cometa debitâ proportione ad secundam Arietis viam suam ducere debet.

Convenientior quidem ratio viæ itineris Cometicæ monstratur; sed tamen non omnimodè observationibus satisfacit.

*Motus Cometæ
debet esse pro-
portionatus.*

quam rectè observatum fuisset ; id quod planè absurdis-
simum esse mihi videtur. Nam qualis, quæso, rerum
congruentia est : phænomenum, quod reapse die 9 & 10
Febr. juxta R. P. de Gottign. & Cl. Rudbeckii, observa-
tiones motu diurno confecit 10' vel 11', debet iisdem die-
bus tantummodò 5' vel 6' peragrare. Deinde idè phæno-
menum, quod die 20 Febr. reverà 24 horarum spatio
10', juxta R. P. de Gottign. & 12' secundùm Cl. Rud-
beckii observationes procescit, debet tantùm 7' ferri ;
atq; hujuscemodi dissona plurima. Adde, quod pro-
portio incrementi motûs ad exitum usque, nimis tardè,
respectu præcedentium observationum, invalesceret ; tum
quod ductus Orbitæ à die 10 Febr. minimè cursui à Cl.
Petito, nec non à R. P. de Gottign. & Rudbeck. die 12,
15 & 20 observato responderet ; sed multò propiùs
primæ Arietis accederet : prout ex nostrâ Delineatione
pag. 128 exhibitâ apertè constat. Duceret igitur eâ ratio-
ne hæc orbita Cometæ suam originem ex observatione
nostrâ, die 12 Febr. habitâ ; ita ut circa 15 & 17 Febr.
à R. P. de Gottignies, & Cl. Auzoutii observationibus ad
15', 25', imò 40' ferè secundùm Longitudinem (si nempe
Romanam observationem diei 2 Febr. ad nostram orbi-
tam transfero) & à Cl. Rudbeck. ad integrum penè gra-
dum discedat : proutcuilibet scrupulosè, ex Schemate su-
periori nostro pag. 128, inquirenti pronum est intelligere.
Ductus quidem, sive incurvatio viæ itineris progressu fa-
tis convenienter responderet reliquis meis antecedenti-
bus observationibus ; sed meâ sententiâ, curvitas illa Or-
bitæ nimis æqua, sive obtusa esset. Cometæ enim,
quando incipiunt deflectere à circulo maximo circa fi-
nem, proniores sunt ad incurvationem ; cætera ut taceam.

Proinde haud pauca occurrunt, quæ huic hypothese valdè resistunt, ut
ne quidem hæc ratione ab omnibus inconvenientiis & absurditatibus phæ-
nomeni iste ductus, versùs secundam Arietis, eximi possit. Veruntamen
hicce cursus rationabilior est, præ cæteris præcedentibus, & vix convenien-
tior, cum multifariam quoq; rem tentaverim, reddi poterit. Quippe neu-
tiquam permitto, Cometam ad medium Febr. cursum suum plus plusq; in-
hibuisse ; & etiamsi maximè vellem, majores tamen dissonantias & discon-
venientias, quàm ea hypothesis, de quâ modò nobis sermo fuit, producit :
sicuti ex Tabellâ præcedente percepimus.

*Aut quadam
planè absona,
aut duo diversa
phænomena sta-
tuenda, si om-
nes observa-
tiones salvari
debent.*

Itaq; cum nulla congruentior ratio (nostro judicio) hæc posteriori
Theoriâ, perveniendi ad 12 Febr., ultimâ scilicet nostrâ observatione,
ad secundam Arietis detur, aut hæc (ut ut contra tot manifestissimas & ve-
rissimas, tam diversimodè pugnet observationes) amplectenda est ; aut
omninò

Motus Cometæ fictus.		
Mens.	Dies.	Min.
Febr.	4	5
	5	5
	6	5
	7	5 ¹ / ₂
	8	5 ¹ / ₂
	9	5 ¹ / ₂
	10	6
	11	6
	12	6
	13	6
	14	6 ¹ / ₂
	15	6 ¹ / ₂
	16	6 ¹ / ₂
	17	6 ¹ / ₂
	18	7
	19	7
	20	7
	21	7
	22	7 ¹ / ₂
	23	7 ¹ / ₂
Marti.	24	7 ¹ / ₂
	25	7 ¹ / ₂
	26	8
	27	8
	28	8
	1	8
	2	8 ¹ / ₂
	3	8 ¹ / ₂
	4	8 ¹ / ₂
	5	9
6	9	
7	9 ¹ / ₂	
8	10	
9	10 ¹ / ₂	
10	11	
11	12	

omninò statuendum, si plùs observationibus & rationibus obsequendum est, nos non unum eundemq; Cometam continuâ serie, à Mense Januario, Februario, Martio, ad Aprilem usq; observasse; sed duo diversa phænomena, alterum ad primam, alterum ad secundam Arietis procedens. Quæ quidem sententia primâ fronte non nemini sine dubio mirifica, imò absona videbitur; sed DEO dante experieris; dummodo non præoccupatum possideas animum, atq; à nullis partibus alterius alicujus stes, sed puram Veritatem sequaris, longè veriore, ac congruentiore esse, quàm unquam putas. Etenim non solùm omnibus modis nostræ observationes in universum Sextante habitæ; sed simul omnium Clarissimorum Virorum, utpote R. P. de Gottignies, Cl. Casini, M. de la Voye, Auzoutii, Rudbeckii, & aliorum, ut minimè dubito, observata ad Mensem Aprilem usq; decenter salvari & conciliari possunt. Utrùm autem sic ex voto, cùm mentem nostram hâc de re plenius explicuero, negotium hocce succedat, Siderum exquisiti Metatores demùm cognoscent.

Duo diversa exitisse phænomena, non adeò absurdum est.

Initiò; cùm abundè satis commonstratum, & demonstratum sit, continuâ serie tot ac tot observationum nostrarum, ac prolixissimi calculi ductu, Cometam genuinum, ab ultimo Decembr. ad 4 Febr. motu suo diurno decrevisse ad 5' penè; dehinc, pari ferè proportionem (juxta quoq; R. P. de Gottign. & Cl. Rudbeckii animadversiones ad 10, 11, imò 12, existente tum Cometâ in Longit. 6° 53' Arietis, Latit. 6° 40' Bor., atq; motu diurno 13', cursum rursùs accelerasse, suadet omninò sana ratio, ut hunc ductum, motûsq; proportionem, juxta jam cognitam illam orbitæ inclinationem strictè præcedentium observationum omnium vestigiis insistendo sequamur: quò exploremus, quorsum tandem Cometa trajectus fuerit? Obtigit autem mihi auspicatò, die 13 adhuc Febr. (an id cuiquam alii evenerit nondum rescivi) hunc Cometam, ut die 10 & 12 Febr., tum nudis oculis, tum Tubo rimari (temperies enim Cœli obstabat, quò minùs Sextante eo tempore concederetur) nimirùm eum unico gradu, & paullò plùs à primâ Arietis removeri. Quam distantiam, si transferas in nostram, Schematis superioris pag. 128, designatam orbitam, observationem versùs, die 12 a nobis peractam; sequitur, quòd pro nostris observationibus præcedentibus proportio accelerationis motûs porrò competenter creverit.

Inquiratur, quorsum Cometa viam suam duxerit.

Objicias verò mihi; quomodo ex unâ solâ distantia locum verum, secundùm Longitudinem & Latitudinem definire audeam, quod sæpiùs in cæteris Observationibus ipsemet reprehenderim? velim non nescias, me utiq; largiri, certiùs fore, si & hâc die, ut in præcedentibus, plurimæ distantia observatæ fuissent; verùm quia tum temporis id fieri nequiverit; cur mihi quoq; hâc unicâ die non licitum sit, locum ex unâ distantia designare? cùm plurimi Observatores, in hoc Cometâ, ferè in quâvis observatione id peregerint. Si alteri cuiquam id indulgeamus, quare mihi denegabitur? Et ego omnem, crede, adhibeo operam (absit verbo invidia) quò omnia pro viribus penitiùs introspiciam, probeq; attendam, ne in excessu, neve defectu peccem. Nemo mihi imputare debet, ac si ex certâ quâdam hypothesi, il-

Quod aliter, cur id quoq; Autori non indulgendum est.

*Aliorum obser-
vationes, abiq;
omni ratione
rejicere, nihil
quicquam pro-
ficiit.*

lam observationem constituissem, siquidem jam in Prodromo meo pag. 18 illam annotatam invenies, priusquam observationes reliquas calculo subjecerim, atq; Cometæ ductum deduxerim. Posses quidem adjicere, me distantiam illam Cometæ à primâ Stellâ Arietis, debitò contractiorem tradidisse; sed ego vicissim de aliorum hujus generis observationibus, Telescopiis acceptis, idem affirmare queo; adeò ut hæc objectio parùm admodum profectura. Quod alteri semper, & ferè in quavis observatione, id quoq; mihi semel, vel bis summùm concedendum est. Si agnoscas, me die 10 Febr. itidem Tubo satis præcisè intercapedinem Cometæ à binis illis Stellulis, die 3 Febr. ad Cometam observatis, unius integri sc. gradûs dimensum esse (convenit enim in hoc puncto inter nos omnes) quare non die 13 Febr. quoq; id præstare potuissem? Tubi enim nostri, ad res eas discernendas, æq; ac aliorum apti sunt; de quibus autem plenius infrâ.

*Autor Come-
tam die 12, 13,
& 14 Febr.
continuo obser-
vavit.*

*Commonstratur
ex observatione
14 Febr. ra-
tionabilius esse,
Cometam pri-
mam Arietis
versus proces-
sisse.*

*convenienti ra-
tione deducitur,
Cometam po-
tuisse ad pri-
mam Arietis
cursum suum
dirigere.*

*Ex motu pro-
prio, ejusq; ac-
celeratione
commostratur,*

De cætero, Cometam ut die 10, 12 & 13, sic quoq; die 14 Febr. & nudo adspectu, & Sextante contemplatus sum; (id quod nemini reliquorum, quantum constat, tam die 13, quàm hâc die obtigit) sed tantummodo unicam, ob adversam aëris temperiem, distantiam à Mandibulâ Ceti $23^{\circ} 11' 30''$ impetravi. Exoptandum esset, ut insuper aliam adhuc, aut ab Algol, vel seq. sinist. pedis Persei obtinuissem, haud opus sanè esset, tot verba jam facere hâc de materiâ. Quia verò secùs accidit, oportet nos esse contentos; solatio est, distantiam Sextante captam excellere præ cæteris Telescopio peractis. Ex hâc autem nostrâ distantia exhibitâ, etiam si secundùm tantùm Latitudinẽ ea procedat, nihilominus tamen ex differentiâ 7 sc. minutorum, hujus atq; illius Cometæ distantia à Mandib. Ceti, die 12 admissistratæ $23^{\circ} 4'$; Cometam jam segniùs, quàm hactenus, secundùm Latitudinem, vicissim multò velociùs, secundùm Longitudinem processe, elucet. Nam, si Cometa sursum perrexisset ad secundam Arietis, utiq; secundùm Latitudinem omnem penè motum extendisset; ita ut ea ipsa distantia necessariò $23^{\circ} 23'$ deprehensa fuisset; quò differentia distantiarum, vel motûs proprii $29'$ evasisset, juxta scilicet incrementum motûs præcedentium dierum inter 8, 10 & 12 animadversum. Atqui verò, cùm illæ distantia diei 12 & 14 Febr. tantùm ad 7' discrepent; sequitur ex necessitate infallibili, Cometam primam Arietis versùs, secundùm scilicet seriem Signorum, atq; Longitudinem potissimùm progressum esse. Constitutâ igitur hâc distantia à Mandib. Ceti magis magisq; primam Arietis versùs, ad proportionem accelerationis præcedentium dierum, quâ, singulis diebus 1' invalescit, nec non ductum, inclinationemq; Orbitæ, jam die 12 Febr. calculo demonstratam; videmus Cometam planè ad primam Arietis tendere; & quidem sub convenienti motu diurno semper crescente, ubi die 18 Febr. Tubo illum me vidisse puto. De quo certè ipsèmet multum multumq; miror, adeò accuratè eâ ratione provenire omnia; id quod vix unquam accideret, nisi ipsa Veritas sublateret.

Nam, intercapedo illa, à die 12 Febr. ad locum illum usq;, ubi die 18 Febr. phænomenum quoddam ad primam Arietis nos conspexisse persuasi

suasi fumus, est $1^{\circ} 46'$; jam si à 12 Febr., quâ die à quatuor diversis Fixis Cometam dimensus sum, eâ viâ, ac ratione procedat, ut ante 4 Febr. observatum est, omninò eum locum in 6 diebus, debitâ servatâ motûs proportione, sub convenienti inclinationis angulo, absurditatibus omnibus remotis, salvis nostris observationibus universis assequitur: quemadmodum cuilibet ex superiori nostrâ Delineatione G, pag. 128, atq; Tabulâ K motûs proprii clariùs est percipere. Quandoquidem proportio motûs invalescens, inter diem 4 & 12 Febr. tam nostris, quàm R. P. de Gottign. & Cl. Rudbeckii observationibus abundè deducta est, ut ampliùs in dubium vocari nequeat. Adhæc inter nos ferè convenit, Cometam die 10, eo loco commoratum esse; meq; etiam præ cæteris die 13, & 14 Cometam eo loco, quem indicavimus, satis benè observasse; sequitur omninò probabilibus rationibus, remotâ omni inconvenientiâ, nos commonstrasse, Cometam à die 12 eò potuisse procedere, atq; ad primam Arietis videri.

Hoc modo etiam omnium aliorum Observationes, ad diem 10, 11, & 12 apprimè salvari, ac conciliari possunt. At, inquires, quomodò reliquas observationes, utpote R. P. de Gottign. Cl. Auzoutii, Rudbeckii, Casini, M. de la Voye (cæteras, quarum mihi videndi nondum data est copia, interea in medio relinquo) à die 15 & 17 Febr., ad 17 usq; Martii tueberis? Optimè; ut minimè necessum habeam, inclinationem Orbitæ irrationabilem statuere, motum inconvenientem, observationibus adversum, respectu Nodorum, atq; tortuosum, multò minùs præsupponere Cometam saltantem, qui possit, pro lubitu exspatiari à suscepto semel itinere ad primam usq; Arietis, &c. ut mox ostendam.

Ex quibus ergo liquidò constat, id quod in Prodromo meo asertum est, ad primam Arietis Cometam utiq; pervenire potuisse; hinc etiam non irrationabili ratione, eâ tamen expressâ lege, si sub tali incurvatione, ac eâ proportione motûs incrementi, ut præcedentibus diebus deprehensum est, progressus fuisset, atq; intervallum successivè in isto Cometâ ampliùs minimè motui isti aliquid detraxisset, tum regularissimum successivè cursum retinisset; minimè verò citiùs evanuisset, potuisset utiq; etiam hæc dictâ ratione, suo tempore, ad decimum gradum Cancrî pervenire. Non quidem absolute affirmavi, eò omninò Cometam debuisse pervenire; sed certis conditionibus, si motus proprius ejus, ut à 4 ad 12 Febr., sic progressu temporis cresceret, atq; ipsum corpus eousq; persisteret. Non video igitur, cur hæc opinio, vel potiùs conjectura, adeò absurda esse debeat; vel inter præcipuos errores unquam commissos numerari mereatur? multò minùs, unde hic ductus Cometæ Universos Astronomos possit confundere, & irretire? vel an jure ab aliquo accusari possim, me uni soli observationi, vel fictæ hypothese innixum esse, seu nimis confisum fuisse? Rogo universos, quibuscunq; haud grave est, hæcce penitùs omnia examinare, atque expendere, ut judicium ferant, an eâ re tenear? annon potiùs rationes minimùm satis probabiles habuerim, & etiamnum habeam, ut in eâdem sententiâ perseverem? Præprimis cum ab initio, usq; 12 Febr., omninò solidis innitar ob-

Cometam iter suum primam Arietis versus instituisse.

Quâ ratione etiam aliorum omnium observationes salvantur.

Autor minime absurda statuit in Prodromo suo, dum dixerit, certâ conditione, Cometam ad Cancrum pervenire potuisse.

Annon rationes minimùm satis probabiles pro Autore mihi cõt, Cometam eò ductu, ut in Prodromo asertum est, progressi potuisse.

servatio-

servationibus, quas, DEO volente, nemo evertet. Hincq; nullo modo ab his me divelli patiar, donec accuratiores certioresq; quis producat. Jure itaq; denuò verba illa repeto pag. 30 Prodrumi nostri prolata: quòd minime nec hâc in parte funiculos in arenâ nexuerim, nec impossibilia captaverim; sed rem ceperim, ut observationes adhuc convenienter ostendant.

Quare iterum iterumq; repeto, etiamsi vellem hanc opinionem adhucdum sustinere, Cometam ad primam Arietis iter suum duxisse (non attentâ etiam observatione die 18 Tubo habitâ) neutiquam tamen, vel rationi, vel nostris observationibus adversaretur; citius si è diverso aliam quamcunq; sententiam arriperem. Attamen lubens meritoq; Orbi Erudito hæc omnia penitus dirimenda relinquo; utrùm nimirum ille cursus, secundam Arietis versûs, ultimò, pag. 164 à nobis traditus, ut ut plurimis inconvenientiis abundet, atq; contra manifestissimas variorum Virorum observationes pugnet; prout fusè passim demonstravimus? an verò alter meatus Cometæ ad primam Arietis, qui respectu nostrarum observationum, imò etiam aliorum ad 10 & 12 Febr. peractarum nullis contrarietatibus, & absurditatibus obnoxius est, potius sit amplectendus & eligendus? cùm tertium vix detur, atq; Cl. Petiti, & R. P. de Gottignies Orbita, tanquam sibi invicem contraria, alias rationes supra allatas ut taceam, minime consistere possint.

Verùm, inquires, etiamsi nihil absurdi, ex illo Cometæ cursu emanet, qui ad primam Arietis tendit; ubi autem relinquuntur interea observationes Celeberrimorum Virorum de Gottign. Auzoutii aliorumque ad 17 Martii usque deprehensæ. Hæc, inquam, non minùs salvari debent; sed ita tamen, ne quicquam adversi inde exiliat, vel præcedentibus observationibus omnibus debite administratis, calculoq; deductis penitus adversentur. Id quod etiam commodè, meâ quidem sententiâ, succedit, si ponamus duos diversos eo tempore extitisse Cometæ, alterum secundum nostras, aliorumq; ad 11, & 12 Febr. usque observationes, ad primam Arietis, alterum à die 15 Febr. (quo primùm in conspectum forsitan venit) ad secundam Arietis excurrentem; maximè quia hoc posterius phænomenum planè diversum cursum, ratione inclinationis Orbitæ, tum motum alienum, respectu retardationis, & accelerationis, nec non diversam magnitudinem observasse mihi videatur; num verò rectè divinem, & an rationibus & observationibus res illa sit consona, tale quidpiam accidisse, vel accidere potuisse, atq; sic nos omnes à diverso phænomeno illusos esse? Solertissimis Cœlestium corporum Exploratoribus dijudicandum pariter committo; quibus lubenter postmodum, quicquid etiam statuerint, acquiescam. Nam mihi inde nihil prorsùs decedet, quicquid etiam post 12, 13, & 14 Febr. phænomeno illi acciderit; cùm nullas omnino observationes Sextante ab eo tempore peregerim.

Quò autem omnia penitiùs examinentur, atq; expendantur, contemblemur ductum illum curriculi istius phænomeni, à R. P. Gottignies observati, describendo lineam per omnes observationes, à die 15, 19, 20 Febr. & 11 Mar-

Orbi Erudito dijudicandum relinquitur, quamvis Cometa carpsit.

Omnium Observatorum observata merito salvari debent.

Si duos diversos Cometæ statuamus, omnes absurditates evitantur.

Monstratur Orbitam Cometæ à 15 Febr. ad 17 Martii pror-

& 11 Martii; deprehendes clarè, Cometam eo tempore celerius secundum Signorum ordinem, quam juxta Latitudinem progressum esse. Quare debuisset quoque in præcedentibus diebus, à 5, 6 ad 15 usque Febr., sub pari ferè incurvatione, & inclinatione viæ itineris, debitâ proportionem moveri. Verùm qualem omninò diversissimum meatum, ratione anguli Orbitæ, à die 2 ad 15 Febr. Cometa juxta Romanas Observationes tenuerit, quasi secundum Longitudinem nihil quicquam, sed tantum penitus secundum Latitudinem progressus fuisset; perinde ac si circa 15 Febr. subito planè diversum inclinationis angulum Orbitæ arripuisset, quis ex superiori nostrâ Delineatione G pag. 128 non perspicit. Hincque omninò dubium apud me oritur; an talem irregularem ductum unus idemque Cometa constituere potuerit? Inferas, cur Cl. Auzoutii curriculum itineris non supponam? Respondeo: cum observationes utriusque Observatoris penes me æquipolleant, atque æquali industriâ, sine dubio, tam Parisiis, quam Romæ observatæ sint; cur mihi non liceat hæc vice etiam Romanas amplecti; præferim quia Orbita à Cl. Petitio exhibita, ab ipsis observationibus circa diem 17 & 26 notabiliter recedit, ut pag. 151 & seq. demonstratum est; rursus verò Romanæ observationes in die 15 & 20 Febr. magis cum Upsaliensibus, tum in Longitudine, tum Latitudine, quam Cl. Auzoutii convenient. Quanquam jure omnes, tam Romanæ, Parisienses & Upsalienses, reliquas ut taceam, omninò præcisè sibi invicem respondere deberent, atque unum eundemque Cometæ ductum, neutiquam adeò diversissimum indigitare. Nam: *comment y auroit-il de la difference, puisque c'est la pure verité?* ut rectè ait Cl. Auzoutius pag. 8 Epist. ad Cl. Petitum. Cum tamen imprimis secundum Longitudinem nimium quantum ad diem 15 & 17 Febr. discrepent; cætera ut præteream. Atverò genuinus Cometa, prout supra demonstravimus, sequitur semel susceptam Orbitam decenter, atque inclinationem sui ductus, tam quoad proportionem motus, quam Longitudinem & Latitudinem &c., si videlicet ad primam Arietis excurrat; ut vix quicquam adversi ei obtingat: imò si à die 12 Febr. ratio accelerationis præcedentium dierum debitè conservetur, atque continuetur, attingit, spatio 6 dierum planè illum ipsum locum, ubi die 18 Febr. phænomenum à nobis deprehensum est, & quidem adeò præcisè, ut ipsemet satis mirari nequeam, quò id fieri unquam potuerit, si res esset omnibus modis absurda; ut paulò antè jam intellexisti.

De reliquo; quomodo, quæso, id ipsum unum idemque phænomenum potuit esse, quod die 12 & 13 (ne dicam 14 Febr.) secundum seriem Signorum promotius reipsâ ad 24' vel 30' extitit, quam die 15, ex R. P. de Gottig. observationibus, imò ultra integrum gradum, si Cl. Rudbeckii observationes attendamus; adeò ut die 15 Febr. Longitudo minor omninò fuerit, quam die 10, 11, 12, & 13: nonne hæc sunt penitus repugnantia? Si objicias, me perperam observasse. Observationes meæ ad diem 12 Febr. habitæ, omnes sunt consonæ, & solido nituntur fundamento; observatio die 13 Febr. Tubo quidem ex unicâ distantia dependet; nihilominus tamen ad

est fuisse alienam, ab Orbita Cometæ Men- se Januarii observatâ.

Cur Autor dicitur via Cometæ juxta R. P. de Gottig. sequatur?

Merito omnium observationes convenire deberent.

Nulla inconvenientia datur, si Cometa ad primam Arietis excurrat.

Quare potius duo diversa, quam unum idemque extiterit phænomenum.

men ad illam die 12 Febr. rectè est annexa. Cur igitur hæc mea Telescopio dirempta, non æquivalet alteri illi observationi, die 17 Febr., pariter ex unica tantum distantia detectæ, præprimis, cum prorsus nullâ diei præcedentis solidiore insistat; & quidem eâ, quæ tam longè à die 15 Febr. Romæ & Upsaliæ peractâ, digreditur, ut inter se invicem minimè cohæreant, vel subsistere possint?

Qui Cometam vidit, observavitq; ; Et citius credendū, quàm reliquis, qui eo tempore illum haud conspexerunt.

Alia ratio, duo extitisse simul phænomena.

Si licet, quicquid libet supponere, actum est de probis observationibus.

Ex motu accelerationis persuademur, binos extitisse Cometas.

Adhæc, cur illi non eadem fides adhibenda est, qui Cometam continuis ferè diebus (quod alteri, quantum adhuc sciam, haud obtigit) utpote die 10, 12, 13 & 14 debitâ attentione observavit, atq; ex illis motum locumq; ritè, & quidem die 10 & 12 more trigonometrico deduxit; quàm aliis, qui Cometam à die 10 & 11, ad 15 & 17 Febr., spatio 4, imo 7 dierum, ut Cl. Auzoutio accidit, ne semel quidem conspexerunt, nedum ullo solido Instrumento dimensi sunt? Adjicio, me neutiquam capere posse, quomodo prorsus idem phænomenum debeat esse, quod adeò diversissimam rationem incrementi motûs exercuit. Prior & genuinus Cometa, à die 4 ad 10, 11 & 12, imò 13 Febr. jam cursu evidentè ad 13' crevit; sicuti suo loco prolixè jam comprobavimus; alter verò ille subsequens circa diem 15 & 17 Febr. lentissimo gradu, vix 7' spatio 24 horarum conficiendo progressus est, quo lentissimo cursu ferè etiam ad 7 & 8 Martii, juxta Cl. Auzoutium (ut ut R. P. de Gottign. eo ipso tempore haud parùm eum deprehenderit velociorem) perseveraverit. Cùm tamen jam initio 1 & 2 Febr. ad eam tarditatem pervenerit. Objicias denuò; quod si motum planè illum à Cl. Auzoutio à 1 Febr. ad 20 usq; (non attentâ illâ diversitate, inter R. P. de Gottignies, Cl. Rudbeckii, aliorumq; observationes) determinatum, qui omnimodè hypothesi illius ibidem convenit, concedamus & relinquamus, tum omnia haud usq; adeò inconvenienter se se habere? Concedo utiq; ; si liceat tot observationes probas, ab omni parte benè sibi convenientes, & debitâ proportionè se se excipientes, hypothesi aliquâ penitè diruere; quæ tamen hypothesi, ut commonstratum est, jam Mensè Januario, primò in defectu continuò, deinde iterum in excessu à Cælo exorbitavit; imò non minùs juxta Cl. Auzoutii ipsasmet observationes eadem hypothesi, à medio Febr. ad 17 usq; Martii à vero discessit. Cometam enim continuò segniorem Theoria exhibuit; cùm tamen certum sit, juxta observata tot Cl. Virorum circa 8 & 10 Martii, eum extitisse multò concitatiorem. Proinde ab observationibus ad 12 Febr. usq; à nobis habitis nequaquam discedo, nec divelli me patiar; donec convincar, me perperam observasse; quod an fieri in hoc Cometâ possit? valdè dubito.

Postremò; minimè etiam comprehendo, quomodo iste Cometa, qui sub finem Januarii & initium Febr. ratione retardationis & accelerationis, jam ad integrum minutum minimùm, continuâ serie, motum intendit; possit ullo pacto circa 15 & 17 Febr. ad Martium usq; ; adeò prorsus alienam, & tardissimi motûs proportionem peragere, ut 6 vel 7 dierum spatio, vix motum ad 1 minutum acceleraverit, licet post stationem suam jam directus tum factus fuerit, nemine contradicente; si nimirum unus idemquè

supponatur